

RAZISKOVALNA NALOGA

Osnovna šola Lovrenc na Pohorju

SKODELICA DROBNARIJ

IVANA CANKARJA

SLOVENŠČINA

Mentorici in lektorici:

Mateja Žerjav, prof.

in Barbara Rocek Bregar, prof.

Avtorici:

Romana Breznik

in Ernesa Gumzar

Lovrenc na Pohorju, 2019

Breznik R., Gumzar E. (2019). *SKODELICA DROBNARIJ IVANA CANKARJA*.
Raziskovalna naloga. OŠ Lovrenc na Pohorju.

SKODELICA DROBNARIJ

IVANA CANKARJA

RAZISKOVALNA NALOGA

Avtorici: Romana Breznik in Ernesa Gumzar

Breznik R., Gumzar E. (2019). *SKODELICA DROBNARIJ IVANA CANKARJA*.
Raziskovalna naloga. OŠ Lovrenc na Pohorju.

ZAHVALA

Za pomoč in nasvete pri izdelavi raziskovalne naloge se zahvaljujema mentoricama Barbari Rocek Bregar in Mateji Žerjav ter vsem učencem, ki so sodelovali v delavnicah in rešili Cankarjev poizvedovalnik. Posebej se zahvaljujema osmošolcu Janu Pisniku, ki se je preobrazil v Ivana Cankarja. Zahvala gre tudi staršem za vzpodbude pri izdelavi raziskovalne naloge.

POVZETEK

Ivan Cankar je nedvomno največji slovenski pisatelj. Leto 2018 smo poimenovali kar Cankarjevo leto in s številnimi dogodki in prireditvami obeležili obletnico njegove smrti. Spomnili smo se njegovega posebnega jezika v pripovednih delih in udarnih ter odkritih sporočil njegovih dram. Cankarja poznajo vsi, o njem so se učili naši dedki in babice, očetje in mame, seveda pa se o njem v šoli učimo tudi mi. To je napisano tako v učnem načrtu kakor tudi v načrtu naše slovenske kulture. Moramo ga poznati, ker je bil izstopajoč, drugačen, načelen in je poudarjal pomen Slovencev in slovenskega jezika.

V osredje najine raziskovalne naloge postavljava Ivana Cankarja, njegovo zanimivo osebnost, njegovo razburljivo življenje in delo. Vendar naju bolj kot goli podatki zanima, kako njegovo življenjsko pot in nekatera književna dela približati osnovnošolcem.

Teoretični del zapiševa s pregledom virov. V empiričnem delu na medmrežju poiščeva nama zanimive dogodke, ki so se v Cankarjevem letu odvili po vsej Sloveniji. Izpostaviva tudi prireditev v domačem kraju, ki jo je pripravila šolska dramska skupina Smrk-av-ci. Nato se v raziskavi lotiva pregleda zanimivosti o pisatelju ter pripraviva Knjižico Cankarjevih drobnarij, ki bo za učenje služila še naslednjim generacijam. Pregledava zakonitosti Tekmovanja za Cankarjevo priznanje ter s Cankarjevim poizvedovalnikom raziščeva odnos tekmovalcev – učencev do sodelovanja na tekmovanju. Temeljni namen raziskovanja uresničiva s praktičnimi primeri učenja o Cankarju na drugačen in sproščen način, ko pripraviva delavnice za učence 1., 2. in 3. VIO ter raziščeva njihovo doživljanje, predvsem pa pridobljeno znanje. Pripraviva didaktično igro Skodelica kave, pobarvanke, križanko in član dramske skupine postane Ivan Cankar. Kot primer pridobivanja izkustvenega znanja predstaviva ekskurzijo na Vrhniko. Skozi raziskavo pridobiva odgovore na zastavljena raziskovalna vprašanja.

Ključne besede: Ivan Cankar, sodobne metode učenja, delavnice, ekskurzija, didaktična igra in materiali

Vsebina

1	UVOD	1
2	TEORETIČNI DEL	4
2.1	ŽIVLJENJE IN DELO IVANA CANKARJA	4
2.2	PREDSTAVITEV OBRAVNAVANIH DEL IVANA CANKARJA	7
2.2.1	PEHAR SUHIH HRUŠK	7
2.2.2	MATER JE ZATAJIL	8
2.2.3	SKODELICA KAVE	9
3	EMPIRIČNI DEL	11
3.1	CANKARJEVO LETO	11
3.1.1	ŠTIGLECOVA SEDMINA	12
3.1.2	MOJ LAJF	14
3.2	KNJIŽICA CANKARJEVIH DROBNARIJ	15
3.3	CANKARJEVO TEKMOVANJE	20
3.3.1	ANALIZA CANKARJEVEGA POIZVEDOVALNIKA	21
4	DELAVNICE	27
4.1	DROBCI ZA 1. VIO	27
4.2	DROBCI ZA 2. VIO	29
4.3	DROBCI ZA 3. VIO	30
4.3.1	Prva postaja: IGRALNE DROBNARIJE: DIDAKTIČNA IGRA SKODELICA KAVE	30
4.3.2	Druga postaja: CANKARJEVE KNJIŽNE DROBNARIJE	31
4.3.3	Tretja postaja: CANKARJEVE KULINARIČNE DROBNARIJE	32
4.3.4	Četrta postaja: CANKARJEVE DRAMSKE DROBNARIJE	32
5	LITERARNA EKSKURZIJA V ŠKOFJO LOKO IN NA VRHNIKO	33
5.1	VTISI Z EKSKURZIJE	34
6	ZAKLJUČEK	37
	VIRI	39

Kazalo slik

Slika 1:	Štiglecova sedmina	14
Slika 2:	Cankar med tretješolci	28
Slika 3:	Cankar med šestošolci	30
Slika 4:	Knjižna raziskovalnica	31
Slika 5:	Kulinarične drobnarije	32
Slika 6:	Hiša Ivana Cankarja	34
Slika 7:	Spomenik Ivana Cankarja	35

1 UVOD

Ali so pisatelji, kot je bil Ivan Cankar, res samo zateženi starci? Učenci v šoli jih pogosto dojemajo tako! Mnogi ga poznamo po njegovih delih, mnogi pa značaju, spet drugi pa zato, ker se o njem učimo v šoli.

Za to raziskovalno nalogo sva se odločili zgolj zaradi tega, ker naju ta tema res zanima in navdušuje. V življenje in delo največjega slovenskega pisatelja Ivana Cankarja sva se poglobili zaradi njegovega burnega življenja, načina pisanja ter odnosa z ljudmi. Njegov slog je marsikateremu posamezniku prav zaradi težjih življenjskih tematik zdolgočasen, midve pa sva ugotovili, da je kljub temu poln modrosti. Zelo radi bereva knjige, v katerih pisatelj piše o resničnih dogodkih ter o odnosih med ljudmi. Všeč nama je, da si lahko predstavljava, kako so ljudje nekoč živeli, čeprav pisatelj to opisuje z nekaterimi besedami, ki jih danes ne razumemo več najbolje. Cankarjeve knjige so polne čustev, zapletov ter resničnih dogodkov. Pisatelj v svojih knjigah bralcu poda zgodbe o dogodkih, katere je sam izkusil na lastni koži.

Pri slovenščini se v šoli učimo o slovenskih in tujih pisateljih, ki so za slovensko in tujo književnost pomembni. Učiteljice nam ji želijo približati na različne načine, da bi si jih zapomnili, a se nam kljub temu zdi, kakor da se pogovarjamo o ljudeh z drugega planeta. O njih se učimo tako, da učitelji pripovedujejo o njih, povedo zanimivosti iz njihovega življenja ali pa o njih raziskujemo sami tako, da pregledamo različne vire. Pri sodobnih književnikih pogosto napišemo fiktivni intervju, v katerem s sošolci v parih zastavimo vprašanja pesniku, pisatelju ali dramatik, nato pa na spletu poiščemo vprašanja na te odgovore. Tako smo spoznali Miho Mazzinija in Vinka Möderndorferja, ko smo obravnavali domače branje Zvezde vabijo in Kit na plaži. Danes je posnetih že veliko intervjujev s sodobnimi književniki, ki so objavljeni na spletu, zato si osebo lažje predstavljaš. Je pa učiteljica lani z nami naredila preizkus. Povedala nama je, da je pri uri slovenščine navdušeno razlagala o življenju in delu Frana Levstika, pripovedovala o zanimivostih iz njegovega življenja in o njegovih najpomembnejših delih. Pokazala nam je slikovno gradivo na spletu. Potem smo v naslednjih urah obravnavali Martina Krpana. Letos na začetku pouka smo dobili lističe za preverjanje znanja 7. razreda in med pojmi, ki bi jih morali poznati, je bil Fran Levstik in ne Martin Krpan. Ime in priimek pisatelja je učiteljica zapisala namenoma, da bi preverila, ali se književnika sploh spomnimo. Nihče ni poznal imena, ko smo omenili Martina Krpana, smo vsi vedeli zanj, eden učenec pa se je spomnil, kako je učiteljica navdušeno razlagala o avtorju dela.

Zato želiva v tej raziskovalni nalogi predvsem predstaviti življenje Ivana Cankarja in njegova dela na način, ki bo všeč učencem ter raziskati, ali mladi bralci sploh razumejo izbrane Cankarjeve črtice, ki sva jim jih prebrali. S Cankarjem sva se prvič srečali na Cankarjevem tekmovanju, na katerem sami že leta tekmujeva. Vsako leto potekajo predpriprave, na katerih učenci izvemo veliko novega. Cankarjevo tekmovanje privablja otroke vseh starosti, da se pridružijo in s tem pridobivajo novo znanje ter možnost raziskovanja. S tem ne pridobijo le znanja, temveč se lahko potegujejo za priznanja. Učenci s sodelovanjem gradijo na samozavesti, ustvarjalnosti in vztrajnosti. Ivan je za mnoge le eden od slovenskih pisateljev, ki se jih pač učimo v šoli, midve pa si želiva, da bi si ga učenci zapomnili in to ne samo po dolgotrajnem prebranju njegove biografije. Nama je vrata v njegovo življenje odprla ideja učiteljice, da se na drugačen način lotimo priprave na literarno ekskurzijo na Vrhniko in potem sva ugotovili, da je Ivan Cankar več kot le pisatelj, politik, esejist, dramatik in da je prav, da ga spoznamo. In lotili sva se naloge, v kateri so se z njim na zanimiv način srečale kar štiri generacije učencev naše šole.

V raziskovalni nalogi sva se ukvarjali z naslednjimi raziskovalnimi vprašanji, na podlagi katerih sva postavili hipoteze.

V₁ Ali je Ivan Cankar res samo zatežen moški z brki? Ali so lahko Ivan Cankar in njegova književna dela današnjim otrokom in mladostnikom sploh razumljiva in všeč?

H₁ Ivan Cankar je lahko razumljiv in zanimiv tudi današnjim otrokom in mladostnikom, vendar je to odvisno od izbire del glede na starost in od načina, kako književnika in njegovo delo predstavimo.

V₂ Ali sodobne metode učenja, kjer se učenci učimo na drugačen način z aktivnim delom in z izkušnjami, pripomorejo k boljšemu znanju?

H₂ Več se naučimo že v šoli, kadar smo aktivni, kot kadar nam učitelj razlaga in narekuje zapise v zvezek.

V₃ Kako aktivne priprave vplivajo na odnos do literarne ekskurzije in njihovo znanje?

H₃ Priprave na literarno ekskurzijo v šoli so priporočljive, saj učence motivirajo in jim dajo znanje, da se lahko vživijo v okolje.

V₄ Ali je udeležba na Cankarjevem tekmovanju za učence pomembna?

Breznik R., Gumzar E. (2019). *SKODELICA DROBNARIJ IVANA CANKARJA*. Raziskovalna naloga. OŠ Lovrenc na Pohorju.

H₄ Za učno uspešne učence in za učence, ki imajo interes za literaturo, je udeležba na Cankarjevem tekmovanju pomembna, saj poglobljajo znanje in prejmejo priznanje.

V₅ Ali je pomembno, da s kulturnimi prireditvami v kraju obeležimo rojstvo ali smrt pomembnih slovenskih osebnosti?

H₅ Kulturne prireditve so pomembne, da ne pozabimo na izjemna imena slovenske kulture in na njihovo vlogo za slovenski narod.

Pri raziskovalni nalogi uporabljava naslednje metode raziskovanja.

- Teoretični pregled literature in virov, ki se nanašajo na življenje in delo Ivana Cankarja.
- Raziskava internetnih virov o dogodkih v Cankarjevem letu.
- Cankarjev poizvedovalnik, s katerim ugotavljava mnenje o udeležbi učencev na Cankarjevem tekmovanju.
- Poročilo o doživljanju – odziv učencev na literarno ekskurzijo.
- Priprava, izvedba in analiza delavnic Drobci o Ivanu Cankarju za 1., 2. in 3. VIO.

V teoretičnem delu naštejeva avtorje, ki jih za obravnavo v šoli zahteva učni načrt, nato predstaviva življenjepis Ivana Cankarja in njegovo delo. V empiričnem delu pripraviva pregled nekaterih dogodkov, ki so v Sloveniji potekali v Cankarjevem letu. Predstaviva Tekmovanje za Cankarjevo priznanje in mnenja učencev naše šole o njem. Natančno opiševa delavnice, ki sva jih pripravili za učence 1., 2. in 3. VIO. Opiševa literarno ekskurzijo na Vrhniko in odzive učencev. V prilogi dodava slike didaktičnih iger Skodelica kave Ivana Cankarja, pobarvanke, križanko ter Cankarjev poizvedovalnik o Tekmovanju za Cankarjevo priznanje. Na koncu navedeva vire.

2 TEORETIČNI DEL

2. 1 ŽIVLJENJE IN DELO IVANA CANKARJA

Učni načrt za slovenščino v osnovni šoli zahteva, da učenci spoznamo nekatere književnike. Od 6. razreda naprej morajo poznati Borisa A. Novaka, Daneta Zajca, Hansa Christiana Andersena, Josipa Jurčiča, Frana Levstika, Prežihovega Voranca, Homerja, Antona Tomaža Linharta, Valentina Vodnika, Franceta Prešerna, Janka Kersnika, Ivana Tavčarja, Antona Aškerca, Janeza Menarta, Nika Grafenauerja, Leva Nikolajeviča Tolstoja, Primoža Trubarja, Simona Gregorčiča, Ivana Cankarja, Otona Župančiča, Dragotina Ketteja, Josipa Murna, Cirila Kosmača in Srečka Kosovela. Od tujih avtorjev spoznajo Williama Shakespeara. V vsakem razredu obravnavajo dva/tri sodobnike po izbiri učencev in učiteljev. (Poznanovič Jezeršek, 2011)

Ivan Cankar se je rodil 10. maja 1876 na Vrhniki, očetu Jožefu in materi Neži, v leseni s slamo pokriti hiši na Klancu št. 141, kot osmi od dvanajstih otrok. Ko je bil star šest let, je začel obiskovati ljudsko šolo na Vrhniki, kjer je zaključil šestletno obvezno šolanje, kot najboljši učenec in prvi deklamator na proslavah. Prvič se je pojavil v časopisih 18. avgusta 1888, ker je nastopil na veliki vrhniški proslavi. V knjigi *Moje življenje* pisatelj opisuje svoje otroštvo ter dogajanje v njegovem življenju. Pisatelj mnogo krat v svojih knjigah omeni svoje mnenje in občutke. Ivan se dobro spomni julijskega požara, ki jim je leta 1879 uničil hišo. Kot majhen deček je s sestrami in brati zahajal na mesarjeve klade, kjer so se zbirali otroci in se čez dan zabavali in igrali. Ivan se je s prijatelji sestajal tudi pri enajsti šoli pod mostom, kjer so iz reke pobirali razne pipce, pribore, denarnice, čajnike in na splošno vse, kar so ljudje odvrgli v reko. (Gerlanc, 1979)

Ivan opisuje, da se je njegova mladost končala tisto jesen, ko sta se mati in oče odločila, da bo obiskoval šolo. Spremljal ga je neprijeten spomin na učiteljico, ki ga je vznemirjala s štetjem pomaranč in še bolj s črkami, ki so prihajale namesto besed iz njenih ust in ga takrat naslavljal s krivičnostjo in nepoštenostjo. (Moravec, 1978)

Jeseni leta 1888 se je Ivan Cankar vpisal v realko in jo med leti 1894 in 1895 tudi končal. V prvih letih je imel težave z učenjem nemščine, kasneje v 2. in 3. razredu je bil odličnjak, 4. in 5. razred je končal s prav dobrim uspehom. Med šolanjem je stanoval pri očetovem bratu Šimnu, ko pa je izgubil to stanovanje, je hotel opustiti šolanje, a ga je na pobudo matere

dokončal. Poleti leta 1895, ko je preživiljal počitnice na Vrhniki, se je zaljubil v mlado učiteljico Heleno Pehani, ki pa je kasneje dejala: „Cankar je bil eno leto mlajši od mene. Bil je lep fant, imel je velike brke, kostanjeve lase in velike modre oči. Drugače pa suh, droben, poznalo se mu je, da je mnogo stradal.” Ivan je Heleni posvetil tudi pesem z naslovom Helena. Cankar se ni zaljubil samo v eno žensko, znal je šarmirati in osvajati tako dekleta kot ženske. Leta 1895 je v noči iz 14. na 15. april Ljubljano in okolico prizadel potres. Ivan si je po potresu našel stanovanje v Cukrarni. Leto kasneje po potresu, julija, je maturiral z odlično oceno v slovenskem in francoskem jeziku. Po opravljeni maturi se je vpisal na tehniško šolo na Dunaju, a se je kmalu po vpisu tudi izpisal in si iskal primerno službo ter se posvetil pisateljstvu. Med letoma 1897 in 1898 je živel malo v Ljubljani malo na Vrhniki, zadnje mesece leta 1898 pa je preživel na Dunaju. Poletje 1898 je bilo med najtežjimi obdobji, saj je pisatelj ostal brez honorarjev iz domovine, zato je večkrat bil brez stanovanja in hrane. Kasneje je dobil skromno zaposlitev kot novinar pri reviji *Der Süden* oz. *Jug*. Na Dunaju je živel od leta 1898 do 1909, od jeseni 1899 do odhoda z Dunaja je stanoval pri ločeni ženi nameščenca Löfflerja. Gospodinja Albina je preživiljala sebe in četvero otrok z ročnim šiviljskim delom. Hčerka Štefka (1887–1962) je od 1903 do 1909 veljala za pisateljevo nevesto. V tem času je bil daljši in krajši čas tudi v Ljubljani, ob premierah svojih dram v Deželnem gledališču (danes Operi), še posebej v času volitev, kjer je od marca do julija tudi napisal delo *Hlapec Jernej* in njegova pravica. Od septembra do novembra leta 1909 je preživel čas kot gost škofa dr. Josipa Stadlerja v Sarajevu pri najmlajšem bratu Karlu, ki je bil katehet in škofijski tajnik. Kasneje sredi novembra, ko se je vrnil v Ljubljano, se je odločil ostati v domovini. Nastanil se je v takratnem hotelu Tivoli nad parkom ob poti na Rožnik. Spomladi naslednje leto se je preselil na Rožnik. Od novembra do maja leta 1911 je bil gost pisatelja in zdravnika dr. Lojza Kraigherja v Gradišču (prej Sv. Trojica) v Slovenskih Goricah. Tisto poletje se je odločil, da bo obiskal sorodnike v Slavoniji (Šid in Sremska Mitrovica). Poletne mesece je preživel pri prijateljih in sošolcih, najprej na Tržaškem, Krasu in Goriškem, nato se je odločil ostati nekaj časa v Kranjski Gori. Obiskal je Mangartska jezera, dvakrat je obiskal Vršič in tudi Mojstrano. Od 12. do 19. septembra 1913 je bil zaprt v Ljubljanskem zaporu zaradi protiavstrijskih izjav na predavanju v mestnem domu v Ljubljani. Od 23. avgusta do 9. oktobra 1914 (v začetku prve svetovne vojne) je bil interniran na Ljubljanski grad, skupaj z mnogimi nasprotniki stare Avstrije. Konec leta 1917 je zapustil Rožnik in se naselil v mestu, naprej v sedanji Rozmanovi ulici, nato pa pri Rohrmannovih v Trubarjevi ulici, nazadnje na Trgu revolucije, od koder so ga oktobra, po nesrečnem padcu po stopnicah, prepeljali v bolnico. 11. decembra 1918 je ob 13.15 umrl v deželni bolnišnici v Ljubljani. Pogreb je bil 13. decembra 1918 ob 15. uri na

Breznik R., Gumzar E. (2019). *SKODELICA DROBNARIJ IVANA CANKARJA*. Raziskovalna naloga. OŠ Lovrenc na Pohorju.

stroške prve slovenske narodne vlade. Sprva je bil začasno pokopan v grobnici Rohrmannovih. Grobnico je postavila pisateljeva nevesta Milena Rohrmann. V skupni grob so prenesli oktobra 1923 zemeljske ostanke Dragotina Ketteja (1876–1899) in Josipa Murna Aleksandrova (1876–1901). (Gerlanc, 1979)

Ivan je imel tudi mnogo ljubimk oz. deklet, s katerimi je preživel čas in jim posvečal pesmi. Poleg Helene Pehani in Milene Rohrmann je bila tudi Ana Lušin, ki je bila pisateljeva prva ljubezen. Ivan se je vanjo zaljubil, ko je bila stara komaj sedemnajst let. Sprva sta se srečevala v ljubljanskem parku pri Kolizeju. Tja je Anica, kot jo je pisatelj ljubkovalno poimenoval, na skrivaj prihajala na kratke pogovore, stiske rok, rahle objeme in bežne poljube. Ko pa je Ivan odšel na Dunaj, se je ta ljubezen nekoliko ohladila. Ani je prigovarjal, naj ga pozabi in naj se ne ozira ter joka za njim. Nekoliko čudno je, da se je Cankar kasneje zblížal z Anino sestro, kar je kasneje tudi obžaloval. Ano je Ivan poiskal šele po njeni smrti, to je opisal tudi v črtici *Mimogrede*, kjer opisuje, kako je iskal njen grob pri Sv. Benediktu, medtem ko je bila ona pokopana v Plešivcu. (Sivec, 2009)

Ivan Cankar je pisal pesmi že od leta 1891, črtice in novele pa od leta 1896 dlje. Ivan je svoja dela sprva objavljajl pod skritimi imeni ali psevdonimi, in sicer Prepiračev, Ivan Saveljev, Ivan Gradar, Trošan idr. Spomladi 1899 je izšla *Erotika*, njegova prava in edina knjiga pesmi. Zaradi svobodnega in odkritega prikazovanja velikomestnega življenja je ljubljanski škof A. B. Jeglič odkupil 700 izvodov in dal knjige sežgati. V tem letu je Cankar izdal tudi knjigo črtic in novel *Vinjete*. Založil jo je ljubljanski založnik Lavoslav Schwentner, ki je v naslednjih letih posredoval bralcem še 22 Cankarjevih knjig. Pri Schwentnerju so izšle vse Cankarjeve drame: *Jakop Ruda* – 1900, *Za narodov blagor* – 1901, *Kralj na Betajnovi* – 1902, *Pohujšanje v dolini Šentflorjanski* – 1908, *Hlapci* – 1910 in *Lepa Vida* – 1912. Lepa Vida je bila drama hrepenenja. Po rokopisu iz leta 1897 je po pisateljevi smrti založnik Lavoslav Schwentner objavil dramo *Romantične duše* – 1922, ki je bila prvič uprizorjena leta 1921 Ljubljani. Cankarjev brat Karel je sporočil: „Romantične duše so bile napisane na Vrhniki, tam na podstrešju pri Tičkoih. Ko je Ivan dokončal dramo, je mati že bila bolna. Kljub naši revščini je mati dva meseca preskrbljevala Ivana s cigaretami in mu nosila na podstrešje črno kavo. Bila je prepričana, da se bo vse spremenilo, ko bo Ivan to delo predstavil javnosti. Drama *Hlapci* je v javnosti zbudila navdušen sprejem, pri katoliški stranki pa strašno ogorčenje, zato je oblast prepovedala kakršnokoli uprizoritev, saj je cenzura črtala kar 62 mest! Tako brat ni doživel uprizoritve tega dela. Prvič so dramo uprizorili leta 1919, po koncu prve svetovne vojne in po ustanovitvi Kraljevine SHS, najprej 31. maja 1919 v Trstu, nato v Zagrebu, v Ljubljani pa šele decembra. Odslej je ostala drama na sporedih naših

Breznik R., Gumzar E. (2019). *SKODELICA DROBNARIJ IVANA CANKARJA*. Raziskovalna naloga. OŠ Lovrenc na Pohorju.

gledaliških in ljudskih odrov.” (Löffler, Slodnjak, 1976) Pri drugih založnikih so izdali dela *Ob zori* – 1903, povest *Aleš iz Razora* – 1907, *Troje povesti* – 1911, *Podobe iz sanj* – 1917. Izšle pa so tudi knjige: *Tujci* – 1902, *Na klancu* – 1902, *Križ na gori*, *Hiša Marije Pomočnice* – 1904 in *Martin Kačur* – 1905, *Nina* – 1906, *Kurent*, *Za križem* – 1909, *Milan in Milena* – 1913.

Znamenita Cankarjeva povest je *Hlapec Jernej in njegova pravica* – 1907 ter po smrti izšlo delo *Grešnik Lenart: življenjepiš otroka* – 1922. Povest o hlapcu Jerneju je dosegla več odrskih priredb in uglasbitev v operi. Prezreti pa ne smemo še naslednjih dveh knjig, v katerih podaja pisatelj obračun o svojem delu, in sicer *Krpanova kobila* – 1907 in *Bela krizantema* – 1910.

Ta seznam zajema pisateljevo delo v naslednjem redu:

- 2 knjigi lirike,
- 3 knjige dramatike s prevodom tragedije *Romeo in Julija*,
- 18 knjig proznih spisov, ki so urejeni po časovnem redu nastajanja,
- 2 knjigi kritičnih, satiričnih in političnih spisov ter člankov, predavanj in govorov,
- 4 knjige korespondence s pismi in drobnimi zapisi z blizu 1600 enotami ter
- knjiga dodatkov s kazalci za celotno delo. (Gerlanc 1979: 23)

2. 2 PREDSTAVITEV OBRAVNAVANIH DEL IVANA CANKARJA

2.2.1 PEHAR SUHIH HRUŠK

Pisatelj Ivan Cankar, ki je napisal črtico *Pehar suhih hrušk*, v kateri se spominja dogodka iz svojih otroških let, velja za največjega mojstra slovenske prozne besede. Zgodba *Pehar suhih hrušk* govori o tem, kako sta se Lina in Ivan pogovarjala, kako čudovito bi bilo, če bi imela zvrhan pehar suhih hrušk in bi se lahko z njimi sladkala. Takrat je Lina prešinila ideja, da mogoče bi pa le lahko jedla te sladke hruške. Pripomnila je Ivanu, da bi se lahko sladkala z njimi, le če bi bil kdo tako majhen in suh, da bi se lahko spravil za omaro. Ta omara je bila za Ivana ena velika mestna hiša, saj je bil zelo majhen in suh. Ivana je ob tem prešinila misel na greh, razmišljal pa je tudi o sladkih hruškah. Medtem ko je Lina razmišljala, kako bi lahko prišla noter, si je Ivan podrobno pogledal omaro. Pregledal jo je iz vseh strani, nato pa se je oglasila Lina. Naročila mu je, naj se naredi majhnega, drobnega in suhega ter zleze za omaro. Ivan je bil naiven in si ni mislil, da bi ga lahko Lina razkrinkala. Zlezel je za omaro. Bil je v popolni temi. Bil ga je strah. Lina je rekla, da naj hodi, dokler ne bo videl svetlobe. Ubogal jo

je, a v hipu je Lina zakričala: „Beži!” V izbi so se zaslišali koraki. Trdi in globoki. Nekdo je zakašljaj, a kmalu zatem izginil. Lina je rekla: „Tam, kjer je pehar, je en žebelj odnehal. Potegni ga ven, pa odsloni desko!” Odslonil je desko in otipal pehar. Zgrabil je pest hrušk in jih stlačil v en žep, nato pa še v drugega. Prislonil je desko ter se izvil izza omare. Bil je ves zasopel in poten. Z Lino sta odšla za hišo. Legla sta na travo in jedla. Nista se spogledala, le jedla sta. Tako sta se gostila vsak dan. Občutek greha se je skoraj popolnoma izgubil. V nedeljo opoldan, po sveti maši, je mati odklenila omaro in se začudila. Držala je pehar z obema rokama ter se ozrla po vseh otrocih. Vsi so strmeli z velikimi očmi in odprtimi usti, le sestra Lina je podrsavala z nogo ob tla. Zdelo se jim je, da se izbja maje in da je mati zelo velika. Rekla je, naj se javi tisti, ki je to storil. Molčali so. Ni jih bilo strah grožnje, palice še manj, strah jih je bilo nečesa neizrekljivega, daljnega, silnega. Spregovorila je Lina: „Ta je bil!” in je pokazala s prstom na Ivana. Mati je postavila pehar na mizo. Prebledela je. Še enkrat je vprašala. Lina je spet pokazala na Ivana in rekla: „Janez je bil!” Mati ga je vprašala, kako je to naredil in Ivan ji je natančno povedal. A Ivan ni pričakoval, kaj se bo zgodilo zatem. Bil je začuden. Videl je mater, kako je omotično sedla na klop ter položila dlani na obraz. Zajokala je tako hudo, da so ji tekle solze izza belih prstov. (Ivan Cankar, 1987)

2.2.2 MATER JE ZATAJIL

Ivan v črtici govori o svojem dejanju, dejanju, ko je mater tako rekoč zatajil. Vse se je dogajalo neke tople zime, ko je mati prišla pred hišo, da bi svojemu sinu dala nekaj srajc in par novih škornjev ter seveda denar, desetico. Mati je prišla iz vasi vsa premočena in umazana od blata, bila je lačna in trudna. Da bi sinu lahko dala denar, si ni kupila nič hrane, tako da je desetica lahko ostala cela. Do šole je bilo štiri ure hoda, a je vseeno prišla, ne glede na vremenske razmere, čeprav so jo močno bolele noge in je še komaj hodila. Ker je bila prehitra, se je naslonila na zid in čakala. Šolski zvonci so zazvonili, sprva so iz šole pridrveli učenci nižjih razredov, za njimi pa ugledni in starejši študenti. Ko je Ivanov sošolec ugledal njegovo mater, ga je vprašal, ali ni tista gospa, ki je slonela ob zidu, njegova mati. Ker je Ivana bilo sram preprostega kmečkega krila, je takoj odvrnil, da tisto že ni njegova mati. Skupaj z gručo študentov se je Ivan neopazno izmuznil materinim očem. Medtem ko je Ivan odšel, je njegova mati stala pred šolo in ga čakala, dokler niso skozi šolska vrata odšli učitelji in se je šola zaklenila. Mati je zaskrbelo v srcu in je že bila na pol prestrašena, da se mu ni kaj zgodilo. Prešinila jo je misel, da jo doma mogoče čaka ves bolan in ubog. Pohitela je v njegovo

stanovanje, pri tem so se ji noge od strahu kar tresle. Ivan je bil ves čas od konca pouka doma. Sedel je za mizo z odprto knjigo pred seboj, Takoj ko je pridvela skozi vrata, je vstal in ji stopil naproti. Mati ga je vprašala, kdaj je končal in ali je ni videl, da je bila pred šolo. Ivan ji je odgovoril, da je končal ob enajstih ter da je ni videl. Popoldne sta se sprehajala po mestu, po lepi cesti, vse hiše, ki so bile na njuni desni, so se praznično svetile in iz njih so kapljale srebrne kaplje dežja. Ivan je spremljal mater, ko se je vračala domov, držal jo je za roko ter se stiskal tesno k njej, saj mu je bilo hudo za to, kar je naredil. Po poti sta srečevala njegove prijatelje, tudi tiste sošolce, ki so ga pred šolo spraševali, ali je tisto njegova mati. Sedaj ga ni bilo več sram, čez ramo bi jim najraje zaklical, da je to njegova mati. Zunaj mesta sta se poslovila. Ko je bila mati že daleč, ji je Ivan hotel zaklicati in reči, da so je zatajil, vendar ji je le zaklical in ona se je obrnila in ga pogledala. Še zadnjič tisti dan se je poslovil od nje. Gledal jo je, kako je počasi in sključeno hodila po blatni cesti, kakor bi imela breme na ramenih. Ko je prišel domov, se je usedel v kot in zajokal v culo, ki jo je prinesla mati. V knjigi opisuje, da je to bil greh, ki je ležal na njegovi duši, greh, ki ga niti solze niso mogle sprati, tekle so mu po obrazu, kakor kaplja po kamnu. Ivan je še kasneje v življenju čutil ta greh, kakor bi se zgodil tisti trenutek. (Cankar, 2012)

2.2.3 SKODELICA KAVE

Črtica pripoveduje o tem, kako se je pisatelj počutil, ko je storil kakšno krivico tako ljubljenu kot neljubljenu človeku. Sam pripoveduje, da četudi je občutek izbrisljiv, posledice čutiš še mnogo kasneje. Tudi kadar si vesel, pride ta spomin na dejanje za tabo in te zaboli in zapeče, tako kot bi bil greh šele v tistem trenutku storjen. Mogoče je izbrisati mnoge druge neprijetne spomine in dogodke, vendar ta ostane za vedno in nikoli ne izgine. Ljudje si zmeraj prigovarjamo, pa saj ni bilo kaj takšnega, se je pač zgodilo, to bi se lahko zgodilo vsakemu posamezniku. Ampak tudi tista tolažba je lažna, tudi človek to začuti po kratkem času. Kakor je zapisal Ivan: „Greh je greh, če je storjen enkrat ali tisočkrat, če je vsakdanji ali nepoznan. Srce ni kazenski sodnik, ki bi razločevalo med pregrešnim in hudodelstvom, prav tako ne med ubojem in umorom!” Sporočiti je hotel, da srce ni zmeraj tisto, ki je glavno in pravo, vendar je srce pravičen in nezmotljiv sodnik. Prepozna, kar je prav storjeno in kar narobe. Pravi, da je le malo grehov zapisanih v katekizem in še tisti, ki so, niso poglobitni. Če bi bilo srce spovednik, bi bila spoved dolga in strašna. Odpustljiv je le tisti greh, ki ga je mogoče povedati z besedo, izbrisati pa s pokoro. Pretežek pa je greh, ki je ostal v srcu in ga

bomo nosili s sabo vse do zadnje ure. Laže tisti, ki pravi, da ima čisto dušo. Srce bo prej odpustilo tistemu, ki je ubijal in je mimogrede, ko je šel na vislice, pobožal majhnega otroka, kot tistemu, ki pravi, da ima čisto dušo. Ivan pripoveduje, da je prišel domov za krajši čas, za tri tedne. Pravi, da je bil ta čas potr in zlovoljen. Stanovanje so imeli pusto, zdelo se mu je, da je vsakega v družini težilo nekaj težkega, odurnega. Prvo noč je spal v izbi. Ko se je ponoči zbudil, je videl, da je mati vstala in je sedela za mizo. Sedela je čisto mirno, z dlanmi na čelu, in jokala. Ivan si je pogrnil odejo čez obraz in tiho poslušal ihtenje matere. Preselil se je na podstrešje in si tam ustvaril svoj pisateljski kabinet. V vsej slabi volji je takrat pisal svoje prve zaljubljene zgodbe. Siloma je vodil svoje misli k beli cesti, na cvetoče travnike in dišeča polja, da ne bi videl sebe in svojih težav v življenju. Nekega dne si je zaželel črno kavo. Ko je to povedal materi, ga je pogledala z velikim, plahim pogledom, vendar ni rekla ničesar. Brez pozdrava se je pust in zlovoljen vrnil na podstrešje. Poskusil se je osredotočiti na pisanje o mladi Bredi in Milanu, ki sta se ljubila. Ivan pripoveduje o tem, kako je zaslišal počasne korake po stopnicah, zagledal je mater s skodelico kave. Nikoli je ni videl tako lepe, kakor takrat. Iz njenih oči je odsevala vsa nebeška blagost in ljubezen. Smehljala se je, kakor da otroku prinaša vesel dar. Ivan se je le ozrl in ji rekel: „Pustite me na miru! Ne maram zdaj!” Mati še ni bila na vrhu stopnic, ko je zaslišala Ivanove zlobne besede, je obstala in se ni ganila, le roka, v kateri je držala kavo, se ji je tresla. Ko ga je zagledala, je njena luč v očeh ugasnila. Sram ga je bilo, da se je tako odzval, zato je hitro stopil k materi in ji rekel: „Dajte, mati!” Bilo je prepozno, saj je luč v njenih očeh že ugasnila. Zadolžil se je, da bo materi rekel tisto ljubeznivo besedo, vendar je ni rekel ne zvečer, niti naslednji dan in niti ob odhodu. Tri ali štiri leta kasneje, ko mu je tuja ženska prinesla skodelico kave, ga je v srcu zbodlo ob spominu tako močno, da je skoraj kriknil od bolečine. (Cankar, 2018)

3 EMPIRIČNI DEL

3. 1 CANKARJEVO LETO

Leta 2018 smo praznovali stoto obletnico Cankarjeve smrti. Ob jubilejni obletnici smo Slovenci pripravili različne dejavnosti in aktivnosti v spomin na Ivana Cankarja. Skupaj sva raziskali, kaj vse se je ob tej priložnosti dogajalo v Sloveniji. Sprva sva vsaka zase poiskali različne dejavnosti in aktivnosti ter izpisali tiste, ki so se nama zdele zanimive, nato sva primerjali, kar sva napisali, ter izbrali in zapisali dogodke, ki so se najbolj ponavljali. Ker pa je bilo dogodkov veliko, sva se odločili za tiste, ki so se nama zdeli najpomembnejši.

V Lovrencu na Pohorju ni bilo dogodkov, le šolska dramska igra po motivih Ivana Cankarja, ki pa je premiero doživela v februarju 2019.

V Mariboru sva našli zanimive dogodke, ki so se izvajali čez celo leto, in ti so:

Moj lajf, lutkovna uprizoritev Cankarjevega življenja in dela, ki je nastala na podlagi stripa Boštjana Gorenca Pižame, dogajala pa se je v Lutkovnem gledališču Maribor (Lutkovno gledališče Maribor, 2019).

Razstava o Cankarju z naslovom *Romal sem po široki cesti*, ki je nastala v sodelovanju med Prvo gimnazijo Maribor, Oddelkom za slovanske jezike in književnosti Filozofske fakultete Univerze v Mariboru in Osnovno šolo Pesnica. (Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru, 2018)

V Ljubljani je bilo več aktivnosti in dogodkov, povezanih s Cankarjem:

Razstava o Ivanu Cankarju (življenjska pot) v Mestnem muzeju Ljubljana. Razstava Mestnega muzeja v osmih slikah sledi življenjski poti slovenskega pisatelja. (Mestni muzej Ljubljana, 2018)

V Cankarjevemu domu je potekala razstava *Ivan Cankar in Evropa*, ki predstavlja pogled na Cankarjevo umetnost z vplivi in interpretacijami, še zlasti pa z njegovimi evropskimi literarnimi sodobniki. (Cankarjev dom, 2018)

V Narodni in univerzitetni knjižnici je bila razstava z naslovom *Jaz sem Cankar in to ti pove vse*, na kateri so predstavili pregled obširne ohranjene korespondence in prinaša vpogled v pisateljev intimni svet. (Žiga Cerkevnik, Marijan Rupert, Silvan Omerzu, 2018)

Breznik R., Gumzar E. (2019). *SKODELICA DROBNARIJ IVANA CANKARJA*. Raziskovalna naloga. OŠ Lovrenc na Pohorju.

Uprizoritev igre Pohujšanje v dolini Šentflorjanski je potekalo v SNG Drama Ljubljana, Mestnem gledališču ljubljanskem in Cankarjevem domu. (Drama, 2018)

Film *Tisoč ur bridkosti za eno uro veselja* (Ivan Cankar) je podprla RTV Slovenija. (Cankarjev dom, 2018)

Razstava o Cankarjevem založniku Schwentnerju je potekala v Pokrajinskem muzeju Celje. (Pokrajinski muzej Celje, 2018)

V Pokrajinskem muzeju v Kočevju je potekala *razstava o Ivanu Cankarju in Jožetu Šešku*. (Pokrajinski muzej Kočevje, 2018)

Razstava o Ani Lušin, pisateljvi ljubezni, je potekala v Muzeju Velenje. (Muzej Velenje, 2018)
Galerija Božidar Jakac pri Novem mestu je predstavila *upodobitve Ivana Cankarja*. (Galerija Božidar Jakac Kostanjevica na Krki, 2018)

Na Vrhniku sva zasledili, da so se dogajale tri pomembnejše dejavnosti, in sicer: predstavitev projekta *Cankar v stripu*, Noč knjige: *Cankarjeva dela za mladino in projekt Po poteh Cankarjeve matere*. (Vrhnika, 2018)

Blizu Vrhnike in Ljubljane v Brezovici je zavod Škrateljč uprizoril Cankarja v stripu. (Škrateljč, 2018)

Mladinska knjiga je izdala 5 novih del, povezanih s Cankarjem, ki se imenujejo Šopek Cankarjevih pisem, Srce ne pozna malenkosti, Kako sem postal socialist in drugi politični spisi, Cankarjev album in Cankarjeve ženske. (Mladinska knjiga, 2018)

3. 1. 1 ŠTIGLECOVA SEDMINA

Igralci šolske dramske skupine Smrk-av-ci smo se v letu 2018 začeli pripravljati in smo ob kulturnem prazniku našega največjega pesnika Franceta Prešerna, sicer v februarju 2019, pripravili predstavo, ki je bila vezana na razmišljanje Ivana Cankarja. Naslov predstave se je glasil Štiglecova sedmina. Zgodba govori o tem, kako je pisatelj in pesnik Štiglec sebe preživljal s skromnim delom in pisateljevanjem, nato pa umrl iz neznanih razlogov. Dogajanje se zaplete, ko Štiglec po neki teti podeduje kar nekaj denarja, zato za svoje prijatelje pripravi razkošno sedmino v stekleni dvorani. V farsu pa nastopajo tudi druge osebe, kot na primer bodoči župan Bramor, uspešen poslovnež Ščurek, pijanček Kranjc, prevzetna Helena oz. Helenca, socialist Peter in klošar Krasta. Bodoči župan Bramor je prevzetnež, ki misli samo nase in na volilno kampanjo. Ko se pojavi Štiglecova oporoča, je seveda prepričan, da je edini

pravi dedič on, čeprav je Štigleca zmeraj kritiziral: „ Da bi jaz pošten, narodnozaveden in bogaboječ mož videl Štigleca? Krasta, pijača in klopca sta ti skurili še tisto malo možganov, ki si jih prinesel na svet, puff!” Do šibkejših in po sloju nižjih kot je bil sam, se je vedel vzvišeno. Mislil je, da je njegovo mnenje vredno več, kot mnenje nekoga nižjega. Ker je mislil samo na svojo volilno kampanjo, je bil seveda prepričan, da je on edini pravi dedič. V igri nastopa še uspešen poslovnež Ščurek, ki mu je samo za denar, ni mu pa mar za njegove delavce. Požvižga se na njihovo minimalno plačo, medtem ko on vozi dragi avto. Sam meni, da od dela delavcev mora ostati nekaj zanj. Ob Štiglecovi oporoki se za denar poteguje tako, da zbranim prigovarja, da sta bila s Štiglecom kot rit in srajca. Na začetku pa je govoril takole: „Tega Štigleca mi pa sploh ne omenjaj. Je reko, da je ustvarjalen, ja, ustvarjalen, rit moja. Vse, kar mu je uspelo ustvariti, je dolg, in to do mene. Krasta, če ga ti ne dočakaš, ga jaz zagotovo. Gnido pisunsko.” Sodeč po tem nista bila kot rit in srajca, marveč mu je bilo več za denar. Poznamo pa tudi prevzetno gospodično Heleno, ki kar odločno krmari med Bramorjem in Ščurkom in mnogim se ne zdi čudno, če bi Helenca bila izvoljena za županjo in bi za povrh še prevzela Ščurkovo firmo. S Štiglecom sta bila nekaj časa par, zato tudi ona misli, da je edina dedinja, saj sta bila s Štiglecem noro zaljubljena. Čeprav je tudi sama kritizirala Štigleca: „Toliko lepih besed je imel zame, vse sem mu dala, vse, od njega pa nič, nič! Jaz hočem slavo in prihodnost in kaj si skoraj nakopljem na glavo? Štigleca!” Ko izve, da je klošar Krasta podedoval ves denar, se mu prilizuje, vendar je Krasta prepričan, da je Štiglec pač zamudil in jo zaključi z besedami: „Štiglec vedno pride.” Po tem ko je izvedela, da je Štiglec umrl in zapusti oporoko, je takoj začela nakladati o tem, da sta bila s Štiglecom noro zaljubljena. Na sploh je znala vsakega prepričati, da je sprejel njeno mnenje kot pravo. Znala pa se je tudi prilizovati in se spogledovati, biti prijazna, razumevajoča, je pa samo vase zagledana ter je delala, kar je šlo njej v prid. Prvi, ki ostalim pove za smrt, sedmino in oporoko, je pijanček Krajnc. Ta vse življenje zapravlja s pijančevanjem in lenarjenjem. Ko izve za sedmino, je ves navdušen, ko razpravljajo o oporoki, pa pijan sedi na tleh, objema natarjevo nogo ter že napol spi. Na koncu pa ga vsi prisotni, torej Peter, Bramor, Ščurek in Helena obtožijo umora Štigleca, češ, da naj bi ga ubil in ponaredil oporoko. Spoznamo še Petra, narodnozavednega, vendar koristoljubnega, ki bi rad, da ljudje ne bi delali razlik med rasami, verami in nasploh ne med ljudmi. Ta pa Štigleca opiše kot požrtvovalnega človeka, ki je vsem hotel dobro in ni nikoli delal razlik med ljudmi. Peter je Bramorja, Ščurka in Heleno opisal takole: „Veš kaj, Ščurek? Ti voziš BMW-eja, tvoji delavci pa so na minimalcu, enostavno ti je vseeno za njih. Ti, Bramor, si preprosto in izključno prodana duša. In ti, Helenca, si prodana, vendar moram priznati, da kar dobro krmariš med tema dvema tukaj. Ne čudi me, če bi tebe izbrali za županjo in bi za

Breznik R., Gumzar E. (2019). *SKODELICA DROBNARIJ IVANA CANKARJA*. Raziskovalna naloga. OŠ Lovrenc na Pohorju.

povrh prevzela še Ščurkovo tovarno. Ja, tako gredo stvari v vašem gnilem kapitalističnem svetu.” Vendar pa je tudi sam prepričan, da je dedič Štiglecove oporoke, saj meni, da bi Štiglec z veseljem prispeval k njegovemu projektu. Ampak tudi Peter postane proti koncu nastrojen proti ubogemu in pijanemu Krajncu, tudi na sodišču vpije na sodnika Klinca. Pomembna oseba pa je klošar Krasta, ki je nekakšen Štiglecov prijatelj. Tisto popoldne ga čaka na klopci v parku, ves obupan od iskanja Štigleca. Na koncu se odloči, da bo raje sedel in tako počakal Štigleca. Ko izve, da je Štiglec mrtev, stopi pred Petra, Bramorja, Ščurka, Heleno in Kranjca ter reče: „Štiglec je mrtev?” Medtem ko stoji tako pred njimi, oni veselo vzkliknejo: „Živel Štiglec! Sedmina, sedmina, sedmina ...” Štigleca edini zagovarja z besedami: „Štiglec je naš!” Ko pa to izusti, se ostali zderejo nanj: „Utihni Krasta!” Ob zaključku, ko podeduje denar in ko ga prevzeta Helena ogovarja z lepimi besedami, ji odvrne, da ne more iti z njo, ker čaka Štigleca. Helena ga zaradi te izjave začne zmerjati s psovkami in mu hoče dopovedati, da je Štiglec mrtev, Krasta še vedno verjame v njegovo vrnitev. Tako se konča naša zgodba, ki prepaja mišljenje Ivana Cankarja in njegov pogled na svet. Kot zaključek bi radi dodali, da bi bila predstava neuspešna brez scenarista Darka Žerjava in naših mentoric Mateje Žerjav in Barbare Rocek Bregar, ki sta nas spodbujali in nas učili na zanimiv način, kako je Ivan gledal na svet skozi svoje oči.

Slika 1: Štiglecova sedmina

Vir: osebni arhiv

3. 1. 2 MOJ LAJF

Zbirka Cankar v stripu Moj lajf bralcem na sodoben, kritičen, raziskovalen in provokativen način pripoveduje o življenju Ivana Cankarja. V sodobno preobleko sta Cankarjevo delo Moje

življenje preoblekla Boštjan Gorenc - Pižama in Tanja Komadina. V stripovski izvedbi beremo o tem, kako je šel Ivan prvič v šolo in kako je kradel suhe hruške iz materinega peharja. V podobah iz sanj je Ivan zataji lastno mater. To predstavo smo si šli tudi pogledat v Lutkovno gledališče Maribor. Vsi smo bili navdušeni in zagnani. Predstava nam je bila zelo všeč, kajti natančno je povzela knjigo. To je tudi smisel, da se mladi, torej učenci in pa seveda tudi odrasli ob tem predvsem zabavajo, sprostijo in lažje razumejo njegovo življenje. (Lutkovno gledališče Maribor, 2018)

3. 2 KNJIŽICA CANKARJEVIH DROBNARIJ

Prebrali sva vprašanja in odgovore, ki jih je znani slovenski literarni zgodovinar Anton Slodnjak leta 1950 zastavil Štefki Löffler, in sicer štiriintrideset pismenih vprašanj o Ivanu Cankarju. Štefka (1887–1968) je bila najstarejša hči Cankarjeve dunajske gospodinje Albine Löffler v dunajskem predmestju Ottakring. Namesto Štefke je odgovarjal in zapisal odgovore njen brat Vili Löffler, in sicer kot skupno poročilo vseh treh, tedaj še živih otrok v družini.

Knjižico zanimivosti sva pripravili, da bo v pomoč pri učenju naslednjim generacijam učencev.

ZUNANJOST:

- Nasploh je bil vedre narave, vedno je bil pripravljen na šale, imel je smisel za humor in dar za pripovedovanje. Njegov smeh je na prisotne vplival zelo nalezljivo.
- Cankar je mnogokrat, odkar je živel na Dunaju, opozoril, da ima glavobole. Ob slabem vremenu so se pojavljali prehladi, ki so se prelevili v nahode. Cankar zaradi svojega slabega počutja nikoli ni ležal ali iskal pomoči zdravnika. Cankar je kljub temu imel zelo prijeten in jasen glas, zaradi katerega je bila vsaka beseda slišna. Glas ni bil ne prenizek ne previsok, ne preglasen, razen ob veselem vzdušju in druženju s prijatelji. Način izražanja in mišljenja mu je na predavanjih prišel zato prav. Predavanja je naredil še bolj zanimiva s kretnjami, tako da je kar silil k pozornemu poslušanju. Mnogi pravijo, da je govoril zelo gladko visoko nemščino, brez tujega naglasa. Njegov smeh je bil prisrčen, vendar poln samozavesti in moči. Visok je moral biti okoli 170 cm, ker je bil suh in vitek, se je zdelo, da je bil višji. V obraz je bil bled, ker je le redko zardel zaradi sonca. Imel je velike zelene oči in dolge kostanjeve lase, ki si jih je česal nazaj, vendar so mu vedno padali na čelo. Imel je visoko, široko in inteligentno čelo in na nosnem korenu je imel t. i. mislečevo gubo. Mnogi so si ga zapomnili po njegovih dolgih in močnih brkih. Imel je velika ušesa, ki so bila tako lepo oblikovana. Otroke je

mnogokrat zabaval tako, da je ušesa za centimeter premikal naprej, nazaj, gor in dol. Znal pa je tudi mojstrsko mrščiti obrvi, tako da je imel eno oko priprto, drugo pa široko odprto, tako je izmenično premikal obrvi gor in dol. Za oblačila se ni kaj dosti zanimal, vendar je za to poskrbela gospa Löffler.

- Umrl je star 42 let.
- Na njegovem pogrebu je med sprevodom krožilo letalo vojnega letalstva s črno zastavo ter vencem, ki pa so ga pozneje odvrgli na njegov grob.
- Poleti leta 1914 je bil zaradi predavanja Slovenci in Jugoslovani za mesec in pol zaprt na Ljubljanskem gradu.
- Po njem nosi ime vrhniška vojašnica.
- Bil je osmi otrok v propadajoči, obrtniško-proletarski družini trškega krojača.

POGLED NA SVET, POLITIČNO MNENJE, ODNOS DO POLITIKE:

- Cankar je ljubil domovino, seveda pa so obstajali vzroki, da se je tudi pritoževal. Mnogokrat ga je gnala želja, da bi obiskal svoje rojake. Upal je, da si bo lahko našel službo, vendar se je vedno vrnil praznih rok. Svojo nevesto Štefko je poskušal naučiti osnovnih pravil slovenščine, vendar je tudi kmalu obupal.
- Z avstrijsko vlado se ni strinjal, imenoval jo je za kratkovidno. Socialne razmere so pogosto izzivale njegovo kritiko. Trdil je, da so za vse enake pravice in je tudi stal za tem.
- Ivan je vedno sanjal o skromni hišici izven mesta. Seveda pa ga je vleklo v velemesta, ki bi mu nudila vse kulturne dobrine. Ivan je veliko hodil po mestu, zato ga je poznal bolje, kot tukaj rojen Dunajčan. Jezili so ga razkošni plesi in velike zabave, saj se mu je zdela to potrata denarja.
- Do plemstva in visokega meščanstva sploh ni imel odnosa, niti upošteval jih ni. Nikoli si ni iskal prijateljev v visokih krogih, raje je imel svoje stare prijatelje, sam pa je tudi zahajal na kratke sprehode v predmestje tistega okraja.
- Ivan ni imel tesnega odnosa z uredniki, vendar je zanje napisal nekaj zgodb in nekaj črtic v nemškem jeziku.
- Pogosto je prebiral knjige takratnih znanih pisateljev in pesnikov. Znal pa je tudi mnoge odlomke iz knjig na pamet. Dostikrat je pomislil na prevajanje, saj je bil tudi tako v

majhnih kakor tudi velikih denarnih stiskah. Prevesti pa jih je hotel tudi zato, da bi lahko otroci, s katerimi je živel, prebrali njegova dela.

- Opozarjal je na politične razmere v državi.
- Velikokrat v svojem življenju je bil pretepen. Vzrok za to je bil nasprotovanje skupni državi SHS.
- Šole ni maral oz. je imel nanjo zanimiv pogled. Pravil je: „Šola je ono pusto, srepgledo, od vseh strani zadelano, same trde besede, velike človeku nerazumljive črke na zeleno tablo zapisane.”

ODNOSI DO LJUDI, ŽIVALI, PREDMETOV IN STVARI:

- Imel je zanimivo navado, kajti venomer, ko so otroci prišli do njega in ga prosili za denar, jih je obdaril ter jim v slovo podal te besede: „Recite staršem, da jih pozdravlja neki romar, tisti, ki ima zmečkano suknjo pa oguljen klobuk.”
- Bil je zelo zapravljev, zlasti zato, ker z denarjem ni pametno razporejal.
- Zelo rad je kupoval darilca za svoje gostitelje, predvsem gostiteljice.
- Dr. Alojz Kraigher je bil Cankarjev najboljši prijatelj in njegov osebni zdravnik, tukaj pa ne smemo izpustiti še ene izmed najpomembnejših zanimivosti, ki so se dogajale ob Cankarjevi smrti. Tako je zapisal Dimitrij Kebe v enem od svojih člankov: „Osupnil sem nad razliko med diagnozo dr. Jenka, podano ob Cankarjevi smrti, ter poročilom dr. Alojza Kraigherja, ki je pomembno drugačno.”
- Družil se je posebno z Župančičem, Kraigherjem, Štebom in Jerajevo. Kadar so bili skupaj, so se smejali in imeli lepo. Še posebej ob večerih, ko so mu prepevali slovenske pesmi pod oknom in metali kamenčke in pozimi kepe, kadar ni hotel iti z njimi. Sosedje so bili navdušeni nad slovensko zapetimi pesmimi. Dostokrat pa je ostajal doma in v copatih pil čaj z rumom. Občasno pa ga je obiskovala tudi šivilja Mici Gruber, s katero sta se obnašala kot otroka in se presmejala do solz, seveda pa je tudi ta romanca kmalu ugasnila.
- Ivan je o svoji materi zmeraj govoril spoštljivo in ljubeznivo, povzdigoval jo je med svetnike. V zvezi pa je ostal tudi s svojim bratom Karlom, ki je nekajkrat prišel tudi k njemu na Dunaj.
- Družina Löffler je Ivana sprejela kot za svojega, otrokom je pomagal reševati računske, zgodovinske naloge, pri risanju in spisih. Otroci so Ivana oboževali, radi so preživljali čas z njim, se tudi z njim igrali.

- Tujim otrokom, ki so dopolnili tri leta in so kramljali, je posvečal pozornost in se ukvarjal z njimi. Kadar pa je imel denar, pa jim je kupoval slaščice. Sam po sebi pa nikoli ni iskal družbe otrok. Rad se je vživel v dušo otroka, ko je gledal otroke, ki so se igrali. Takrat se mu je vedno čez obraz zarisal velik nasmeh.
- Do živali je bil nasploh zelo prijazen, ko je živel na Dunaju, je družina Löffler imela kanarčka, za katerega je skrbel in pazil, da je imel vedno svežo vodo in hrano. S psi in mačkami ni bil dober prijatelj, vedno jih je dražil, kadar koli in kjer koli, a jim ni nikoli storil kaj hudega. Jezil se je na kočijaže, ki so z bičem udarjali po konjih in jih ozmerjal.
- Kar se tiče denarja, je bil le-ta Cankarju neznan. Z njim nikoli ni znal pravilno ravnati, kaj šele, da bi ga po pameti porabil. Vedel je, da za nakupe rabijo denar, mnogokrat so ga pretentali oz. ogoljufali zaradi kakšne malenkosti. Pritoževal se je nad svojimi založniki in nizkimi honorarji. Veselilo ga je, kadar je lahko koga obdaril in ga s tem razveselil.

HOBIJI, PROSTI ČAS IN VSAKODNEVNE RUTINE:

- Ivan nikoli ni imel urejenega rituala, kajti pred osmo nikoli ni vstal. Večkrat je poležaval v postelji in bral članke ali knjige. Po jutranji toaleti, ki jo je opravil kar z mrzlo vodo, je nekaj spil, nato pa je šel pisat, če je bil seveda pri volji. Za ustvarjanje takšnega počutja so mu morali v čaj naliti kar veliko količino alkohola ali pa brinovca. Po navadi se je dopoldne sprehajal, obiskoval razne razstave ali pa obiskoval znance in prijatelje, včasih pa je obiskal tudi gledališče. Ko je prišel domov, je pisateljeval ali pa se šalil in pogovarjal z družino. Ivan je malo, a dobro jedel. Klobase, meso, jajca z majhno zelenjavo prilogo, to mu je teknilo. Zelo rad je nakupoval, nikoli ni spraševal po ceni, samo jemal je. Seveda pa je nakupil tudi bonbone za otroke. Vsekakor ni bil ljubitelj vina, vendar je po kosilu rad spil dnevno čašo piva. Dnevno je pokadil 10 do 15 menfis cigaret, če mu ne bi omejili cigaret, bi jih prižigal kar cigareto za cigareto. Razen malo oblek in perila je imel nekaj knjig, ki jih je posojal prijateljem. Zelo rad je imel slike, ker je tudi sam rad slikal. Nekajkrat je sebe tudi narisal s pomočjo ogledala. Dohodki mu niso dopuščali, da bi si kupoval drage stvari ali celo nakit. Na založnike se je pogosto jezil in jih zmerjal z najlepšimi ljubkovalnimi imeni.
- Cankar je še posebej rad hodil v naravo. To je tudi eno izmed znanih dejstev, ki je veljalo zanj. Še posebno pa je rad hodil v naravo vrhniškega kraja v park Močilnik. Tam je sicer posedal na klopci in snoval svoje prve pesmi in novele.

DELO, KNJIŽEVNOST, KAKO JE PISAL, KJE, KDO SO NJEGOVI IDOLI, KAJ JE RAD BRAL:

- Z veseljem se je spominjal učitelja slovenščine Frana Levca, ki po njegovih besedah svojih učencev ni pestil s slovnico, temveč jih je učil ljubezni in spoštovanja do jezika.
- Bil je precej skromne narave, svoje kosilo je jedel v menzi, slabo uro od univerze.
- Ivan je imel veliko upanja v prihodnost, kadar mu je zmanjkovalo denarja, je listal po zapiskih in iskal in izračunaval, komu bi dal zgodbo ali črtico. Včasih sta ga morali Štefka in njena mati prisiliti, da je začel pisati. Mnogo dragocenega časa pa je zapravil z odločanjem.
- Ivan je dobil mnoge motive prav v družini Löffler, kjer je stanoval. Hiša Marije Pomočnice je bila nedvomno napisana po motivu Štefkine sestre Malči, ki je ležala v bolnišnici, brez možnosti ozdravitve. Tudi knjiga Nina bi lahko bila vezana na družino Löffler. Otroci takrat v tej družini niso imeli veliko možnosti, da bi prebrali Cankarjeva dela, saj je bilo le malo del prevedenih, so pa znali razločiti med resnico in poezijo.
- Ivan kot mnogi drugi umetniki ni zmožel enega pomembnega in večjega dela spraviti skupaj. Cankar dostikrat ni dokončal nekega dela in je nato tožil, da ni našel primerneга nadaljevanja. Mati teh otrok je imela Ivana kar za svojega sina, spodbujala ga je in verjela vanj in mu vlivala nova upanja.
- Ivan je dosti časa preživel tudi med knjigami. Dostikrat se je zdelo, da ga ne zanima knjiga, temveč samo določeni odlomki, ki jih je bral z velikim navdušenjem. Čudovit spomin in jasno domnevanje sta bila njegovi izredni zmožnosti. Otrokom je glede pisateljev in pesnikov veliko svetoval, največkrat jim je svetoval Tolstoja, Maksima Gorkega, Dostojevskega, oba Dumasa, Bjorsona, Shakespeara, Bernarda Shawa, Marka Twaina, Conana Doylea, Nietzscheja, Schopenhavra in mnoge druge. Glede čtiva ni bil izbirčen.
- Glasilo socialdemokratske stranke Die Arbeiterzeitung mu je moralo biti zmeraj na razpolago. Revija Karla Krausa Die Fackel ga je zmeraj razvedrila, v smeh pa ga je spravljala humoristični list. Nikoli pa ni pokazal zanimanja za naravoslovne, medicinske ali tehnično-znanstvene revije ali knjige. Ni se branil brati kritičnih in filozofskih knjig. Kdaj pa kdaj pa je v roke prijel tudi kriminalne romane. (Löffler, Slodnjak, 1976)

3. 3 CANKARJEVO TEKMOVANJE

Tekmovanje za Cankarjevo priznanje je tekmovanje, ki ima pozitivno motivacijsko vlogo, tako znotraj kot zunaj Slovenije in spodbuja nadarjene učence. Namen tekmovanja je spodbuda k branju, raziskovanju, ustvarjalnosti, pridobivanje znanja, širjenje in poglobljanje v znanju slovenščine, spodbujanje druženja mladih iz različnih šol in okolij.

Začetek tekmovanja sega v leto 1976, osem let kasneje so se pridružili pripadniki slovenske narodnosti v Italiji, leta 1995 pa še dijaki gimnazije v Celovcu. Sodelovali so učenci zadnjih dveh razredov osnovne šole in srednješolci. Do leta 2007 so učenci sodelovali tako, da so pisali test objektivnega tipa in spis ali esej. Do tega leta sta tekmovanje pripravljala Slavistično društvo Slovenije in Zavod Republike Slovenije za šolstvo. Leta 2008 je organizacijo prevzel Zavod Republike Slovenije za šolstvo, ki organizira tekmovanja še zdaj. Danes je Cankarjevo tekmovanje eno najbolj množičnih tekmovanj pri nas. Udeležijo se ga lahko vsi osnovnošolci in srednješolci do 4. letnika, novost je v tem, da učenci do 4. razreda sodelujejo na tekmovanju, imenovanem Mehurčki.

Poznamo tri ravni tekmovanja oz. tekmovalne skupine.

- ✓ Šolska raven, ki poteka v obliki šolskih tekmovanj na posameznih šolah, kjer lahko učenci osvojijo priznanje za sodelovanje ali bronasto priznanje, s katerim se lahko uvrstijo naprej.
- ✓ Območna raven, ki poteka v obliki območnih tekmovanj na posameznih območjih. Tekmovalci lahko osvojijo srebrno priznanje in se z njim lahko uvrstijo na državno raven.
- ✓ Državna raven, ki poteka v obliki državnega tekmovanja, na katerem lahko tekmovalec osvoji srebrno ali zlato priznanje.

Tekmovanje učence razvršča v tekmovalne skupine. V osnovni šoli poteka tekmovanje v devetih tekmovalnih skupinah, določenih glede na razrede, ki jih tekmovalci obiskujejo. Tekmovanje za učence do 4. razreda se imenuje Mehurčki, kjer tekmovalci dobijo priznanje za sodelovanje. Območna in državna raven potekata v dveh tekmovalnih skupinah, določenih glede na razred, ki ga tekmovalec obiskuje, torej 8. in 9. razred.

V srednji šoli dijaki tekmujejo v skupinah, in sicer dijaki 1. in 2. letnika, gimnazijski program, dijaki 1. in 2. letnika, srednji strokovni program, dijaki 1., 2. in 3. letnika srednjih poklicnih šol, dijaki 3. in 4. letnika, gimnazijski program, dijaki 3. in 4. letnika, srednji strokovni program oz. 1. in 2. letnika poklicno-tehniški program.

Pri organizaciji tekmovanja in kasneje tudi izvedbi tekmovanja iz slovenščine sodelujejo učitelji mentorji, ravnatelj osnovnih in srednjih šol ter drugi strokovni delavci na osnovnih in srednjih šolah.

Sodelovanje tekmovalcev je prostovoljno, tako da se tekmovalci sami odločijo o udeležbi. Seveda pa morajo učitelji oz. mentorji tekmovalce in njihove zakonite zastopnike seznaniti s pravilnikom tekmovanja. S tem ko tekmovalci tekmujejo, se šteje, da so seznanjeni s pravilnikom in ga sprejmejo. Tekmovalno gradivo (literatura, viri, pravilnik, priporočila, vodnik ...) mora biti objavljeno v času, ki zagotavlja ustrezno pripravo na tekmovanje. Zavod Republike Slovenije za šolstvo ne zaračunava prijavnine na tekmovanje. Do 16. avgusta v tekočem šolskem letu objavi Razpis tekmovanja iz znanja slovenščine za Cankarjevo priznanje za naslednje leto. Razpis se objavi na spletni strani Zavoda RS za šolstvo na spletni strani.

Tekmovalne komisije so dolžne upoštevati določila in navodila iz pravilnika, seveda pa morajo upoštevati navodila predsednika pristojne tekmovalne komisije. Če člani ne upoštevajo določil pravilnika in navodil predsednika pristojne komisije, ga predsednik ustrezne tekmovalne komisije razreši članstva v komisiji. Razrešitev se vpiše v zapisnik tekmovanja. V primeru navajanja netočnih podatkov, ki vplivajo na dosežke ali uvrstitev na naslednjo raven tekmovanja, šolo izključijo iz vseh naslednjih ravni tekmovanja.

Kadar udeleženci tekmovanja kršijo določila pravilnika, jih lahko predsednik pristojne tekmovalne komisije izključi s tekmovanja v skladu s 17. členom pravilnika.

Kraj in čas tekmovanja je natančno določen. Šolsko tekmovanje izvedejo šole v prostorih, ki jih določijo šolske tekmovalne komisije. Čas tekmovanja je določen z razpisom oz. z navodili. (Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2018)

3. 3. 1 ANALIZA CANKARJEVEGA POIZVEDOVALNIKA

Na naši šoli od septembra poteka dodatni pouk za učence 6., 7., 8. in 9. razreda z namenom, da se učenci pripravijo na Tekmovanje za Cankarjevo priznanje. Učenci 6. in 7. razreda ali skupaj z učiteljico ali sami preberejo izbrano knjigo. Pripravimo natančno predstavitev avtorja in njegovega dela. Učenci 6. razreda aktivno sodelujejo pri obravnavi knjige, tako da pripravijo govorni nastop z natančno obnovo, oznako oseb in predstavijo svojega mnenja. Sedmošolci predstavitev nadgradijo s slogovnimi sredstvi in odnosi med osebami. Osmošolci in devetošolci pa knjige preberejo samostojno in v dvojicah pripravijo izčrpne predstavitve z natančnimi obnovami, poglobljenimi oznakami oseb, ki jih utemeljijo s primeri iz dela, s

Breznik R., Gumzar E. (2019). *SKODELICA DROBNARIJ IVANA CANKARJA*.
Raziskovalna naloga. OŠ Lovrenc na Pohorju.

slogovnimi sredstvi, ki jih izpišejo in se o njih pogovorijo s sošolci, poglobljeno predelajo motive, idejo in sporočilo. Na koncu pa pripravijo različne ustvarjalne naloge, ki vzpostavijo stik s poslušalci in spodbujajo njihovo ustvarjalnost.

Za učence sva pripravili Cankarjev poizvedovalnik, s katerim sva preverili odnos učencev naše šole do tekmovanja, postopek prijave, vpliv ocen na sodelovanje, pomen rezultata na tekmovanju in kaj jim sodelovanje na tekmovanju sploh pomeni.

Tabela 1: Razred in spol

RAZRED IN SPOL	DEKLETA	FANTJE
6. razred	4	3
7. razred	3	5
8. razred	6	7
9. razred	5	3

Iz 6. razreda je sodelovalo 7 učencev, od tega so bili 3 fantje in 4 dekleta. Iz tega lahko sklepamo, da je sodelovala manj kot polovica vseh učencev razreda. V sedmem razredu se je tekmovanja udeležilo 8 učencev. Udeležila so se tri dekleta in pet fantov. Iz tega razreda je sodelovala ena četrtina učencev. Največ učencev se je udeležilo iz 8. razreda. Tekmovalo je 13 učencev, od tega 6 deklet in 7 fantov. Iz števila vseh učencev v razredu lahko sklepamo, da je tekmovala polovica razreda. Iz devetega razreda je tekmovalo 8 učencev, od tega 5 deklet in trije fantje, torej tretjina razreda. Ugotovili sva, da je največ učencev tekmovalo iz 8. razreda. Vsega skupaj je tekmovalo 36 učencev, od tega 18 deklet in 18 fantov, torej polovica tekmovalcev je bila deklet in polovica fantov.

Tabela 2: Prijava

PRIJAVA	PROSTOVOLJNO DEKLETA	PROSTOVOLJNO FANTJE	Z VZPODBUDO DEKLETA	Z VZPODBUDO FANTJE
6. razred	4	2	0	1
7. razred	3	5	0	0
8. razred	6	2	0	5
9. razred	4	1	1	2

Iz 6. razreda je le eden učenec potreboval vzpodbudo mentorjev, da se je prijavil, ostali pa so se javili brez vzpodbude. V 7. razredu so se vsi prijavili sami brez vzpodbude. 8. razred je potreboval za 5 učencev pobudo mentorjev, preostalih 8 učencev se je javilo brez vzpodbude. V 9. razredu se je brez vzpodbude javilo 5 učencev, ostali trije so rabili vzpodbudo. Iz tega

lahko sklepamo, da je Cankarjevo tekmovanje kar priljubljeno pri učencih. Od vseh se je samih javilo 25 učencev, ostalih 11 učencev je rabilo vzpodbudo.

Tabela 3: Pomen sodelovanja

POMEN SODELOVANJA	Nič mi ne pomeni.	Pomeni mi pridobivanje novih znanj.	Pomeni mi možnost pridobitve dobre ocene.	Prinaša pohvalo ob dosežku.	Drugo
6. razred	0	1	2	4	0
7. razred	0	6	0	2	0
8. razred	0	6	6	1	0
9. razred	1	1	2	3	0

Učenci iz 6. razreda so obkroževali predvsem odgovor č, iz tega lahko sklepamo, da jim je všeč, kadar jih nekdo pohvali. Dva učenca sta obkrožila tudi odgovor c in le eden odgovor b. V 7. razredu so učenci predvsem obkroževali odgovor b, kar pomeni, da jim veliko pomeni, kadar pridobijo novo znanje. Dva izmed učencev pa sta še obkrožila odgovor č, kar pomeni, da sta vesela, kadar ju nekdo pohvali. Učenci 8. razreda so bolj obkroževali odgovora a in b, torej jim tekmovanje nič ne pomeni ali jim pomeni pridobivanje novih znanj, za odgovor a so je odločilo 5 učencev za odgovor b pa 6. Za odgovor č sta se še odločila dva učenca. V devetem razredu se je največ učencev odločilo za odgovor č, torej pohvale od dosežku. Dva učenca sta se odločila za odgovor a, da jima sodelovanje nič ne pomeni in le eden se je odločil za odgovor b, pridobivanje novega znanja. Iz tega sva lahko sklepali, da največ učencem veliko pomeni, če jih nekdo pohvali in če si pridobijo nekaj novega znanja.

Tabela 4: So priprave pomembne?

POMEMBNOST PRIPRAV	DA	NE
6. razred	6	1
7. razred	7	1
8. razred	12	1
9. razred	8	0

Učenci iz 6. razreda so mnenja, da bi učenci morali imeti priprave. S tem se ne strinjata le dva učenca. Iz 7. razreda se le eden ne strinja, da bi učenci morali imeti priprave. V 8. razredu se tudi eden učenec ne strinja, da bi morali učenci pred tekmovanjem imeti priprave. Vsi učenci 9. razreda se strinjajo, da bi učenci pred tekmovanjem morali imeti priprave. Iz tega lahko sklepava, da se skoraj vsi učenci strinjajo, da bi pred Cankarjevim tekmovanjem morali imeti priprave na tekmovanje.

Tabela 5: Potek tekmovanja

POTEK TEKMOVANJA	Samo pisanje spisa	Spis in test iz slovnice
6. razred	5	2
7. razred	7	1
8. razred	11	2
9. razred	8	0

V 6. razredu bi vsem, razen dvema učencema, bilo ljubše, če bi tekmovanje potekalo v obliki pisanja spisa, kakor pa pisanja spisa in testa iz slovnice. Učencem iz 7. razreda oz. enemu učencu bi bilo ljubše, če bi imeli spis in test iz slovnice, ostalim pa je ustrežnejše, če imajo samo pisanje spisa. V osmem razredu se je večina oz. 12 učencev odločilo, da bi jim bolj ustrezalo imeti tekmovanje v obliki pisanja spisa, le en se je odločil, da bi raje pisal tekmovanje v obliki spisa in testa iz slovnice. Iz tega lahko sklepamo, da je učencem bolj pri srcu pisanje spisa, kot pa pisanje spisa in testa iz slovnice. Pri devetem razredu sva ugotovili, da je učencem ljubše, če pišejo le spis, kot pa spis in test iz slovnice. Na podlagi tega lahko sklepamo, da je učencem bolj všeč, če pišejo spis, kakor pisanje spisa in testa iz slovnice.

Tabela 6: Povezava CT z dobrimi ocenami pri slovenščini

POVEZAVA CANKARJEVEGA TEKMOVANJA Z DOBRIMI OCENAMI PRI SLOVENŠČINI	DA	NE
6. razred	2	5
7. razred	8	0
8. razred	2	11
9. razred	4	4

V šestem razredu sta se za a odločila le dva učenca, saj sta menila, da bi bila potrata časa, če bi se lahko prijavi vsi. Drugi pa menijo, da ni pomembno, kakšne ocene imaš, če si želiš tekmovati, ni nikoli problem. V sedmem razredu so vsi učenci obkrožili odgovor da. V utemeljitvah so napisali, da je bolje, če tekmuje nekdo, ki to rad počne in se spozna na to področje. V osmem razredu 12 učencev meni, da je pisanje oz. sodelovanje na Cankarjevem tekmovanju le za tiste, ki imajo dobre ocene pri slovenščini. Dva učenca sta se odločila za odgovor ne, saj mislita, da je tekmovanje za vse, ki so za to zainteresirani. Učenci devetega razreda pa imajo različna mnenja, nekateri mislijo, da je tekmovanje le za tiste, ki imajo pri slovenščini dobre ocene, drugi pa so mnenja, da to, kakšne ocene imaš, ne bi smel biti problem, če si zainteresiran za tekmovanje. Iz tega lahko sklepamo, da nekateri menijo, da bi lahko tekmovali vsi, ki si to želijo.

MNENJA: Vsak lahko poskusi. Če si zainteresiran, lahko poskusiš, kljub ocenam. Ni pomembno, kakšne ocene imaš, če želiš, ni nikoli problem. Zakaj bi zapravljali čas.

Tekmujemo pač tisti, ki imamo neke lastnosti in sposobnosti.

Tabela 7: Ocene

OCENE	db	pdb	odl
6. razred	0	3	4
7. razred	0	7	1
8. razred	2	6	5
9. razred	2	1	5

Če skupaj povzamemo ocene, lahko ugotovimo, da so učenci, ki so tekmovali, imeli prav dobre in odlične ocene. V večini lahko povzamemo, da prevladujejo odlične in nekaj prav dobrih ocen.

Tabela 8: Pomen CT zate

POMEN CT ZATE	Pozitivno	Negativno	Drugo
6. razred	6	0	1
7. razred	8	0	0
8. razred	9	3	1
9. razred	4	0	4

Ugotovili sva, da so učenci obkroževali predvsem odgovor, da Cankarjevo tekmovanje nanje vpliva pozitivno. Le peščica je obkrožila, da nanje nima vpliva ali pa da se ne znajo odločiti.

Tabela 9: Bronasto priznanje- počutje

BRONASTO PRIZNANJE POČUTJE	Lahko bi se bolj potrudil.	Vsaj priznanje imam.	Drugo
6. razred	1	3	3
7. razred	2	4	2
8. razred	4	6	3
9. razred	1	5	2

Večina učencev je zadovoljnih s priznanjem. Nekateri so mnenja, da bi se za priznanje lahko še bolj potrudili. Šestošolci in sedmošolci so veseli, da ga sploh prejmejo, zadovoljni so z njim in pomembno jim je sodelovanje na tekmovanju. Osmošolci in devetošolci so navedli, da bi bili v primeru, če bi tekmovali in bi dobili le bronasto priznanje, srečni, nekateri pa razočarani nad sabo.

Tabela 10_ Potek priprav na CT

POTEK PRIPRAV NA CT	Doma in v šoli	V šoli	Drugo
6. razred	0	6	1
7. razred	0	7	1
8. razred	2	10	1
9. razred	1	7	0

Učencem je bilo ljubše, če so knjigo prebrali v šoli skupaj in jo kasneje analizirali v šoli skupaj z mentorji in sošolci. Iz tega sva ugotovili, da je učencem ljubše, če knjigo preberejo v šoli in jo skupaj analizirajo.

4 DELAVNICE

4. 1 DROBCI ZA 1. VIO

Učenec Jan Pisnik, osmošolec, član šolske dramske skupine Smrk-av-ci, se je preoblečen v pisatelja vživel in prvoosebno pripovedoval o svojem življenju in delu. Po pripovedi so učenci tretjega razreda »pisatelju Ivanu Cankarju« zastavljali vprašanja o njegovem življenju in pisateljstvu. Tretješolci so pisatelju zastavili vprašanja o tem, koliko knjig je napisal in zakaj je umrl. Pri tvorjenju dodatnih vprašanj so bili zadržani.

V nadaljevanju je Romana prebrala Pehar suhih hrušk. Učenci so zgodbo izčrpno obnovili, nato pa dobili pobarvanke z liki matere, Ivana in Lina, ob katerih so razmišljali o tem, kako so se glavne osebe počutile. Večina je naprej opisala zunanost oseb, kako se bile oblečene, obute, kakšne so imele lase (Lina je imela kite, Ivan je imel kratke in male laske, Ivan je imel kodre, bil je suh, droben, nosil je strgane in ponošene obleke. Pri materi so povedali, da je imela ruto in visoke pete, ogrnjena je bila z ruto, povedali smo jim, da je to plet). Nato so začeli govoriti o značajih oseb. Povedali so, da Lina ni bila prijazna, saj je okrivila svojega brata za nekaj, kar je sama naročila. Lagala je materi, bila je nagajiva, navihana in sebična. Ivan je bil žalosten, bal se je matere, mislil je, da ga bo topla, spoštoval jo je in je ni hotel užaliti. Na Lino je bil jezen. Mati je bila pridna, delovna in skrbna. Do otrok je bila stroga, vendar je bila na koncu žalostna in se je samo zjokala, ni jih kaznovala.

Na koncu so učenci v skupinah reševali kratek kviz, s katerim smo preverili njihovo znanje. Ob izhodu iz knjižnice so učenci na izhodne listke v obliki hrušk zapisali, kakšen se jim je zdel ta način spoznavanja pisatelja, koliko so se naučili in kako so se počutili.

Všeč mi je bilo, ko je Ivan Cankar pripovedoval o svojem življenju. Rada sem poslušala pravljico, ki sta jo prebrali punči Pehar suhih hrušk, bilo je čudovito. Škoda, da je bilo premalo časa in se nismo morali igrati igre.

Meni je bilo najbolj všeč, ko sem poslušala pravljico in ko je osmošolec pripovedoval o življenju Ivana Cankarja, saj sem izvedela veliko novega in še zabavno je bilo.

Ni mi všeč, da je Ivan Cankar tako hitro umrl. Ni mi bilo všeč, da je Lina za vse okrivila Ivana za vse. Všeč mi je bilo, da je bil Ivan zelo prijazen.

Všeč mi je bilo, ko smo poslušali Ivana Cankarja. Jaz sem se veliko naučila o njem. Bilo je lepo.

Meni je bilo všeč, da je v omari bilo suho sadje, ker nisem vedela, da je v omari suho sadje.

Všeč mi je bilo, ko so nam povedali, da so bile hruške včasih prava dragocenost.

Breznik R., Gumzar E. (2019). SKODELICA DROBNARIJ IVANA CANKARJA. Raziskovalna naloga. OŠ Lovrenc na Pohorju.

Meni je bilo zelo všeč in iskreno vam čestitam. Zelo ste se potrudili za brke, za pravljico in vprašanja. Hvala vam.

Meni je bila všeč zgodba zato, ker sem veliko izvedel.

Ta ura mi je bila všeč, ker sem se veliko naučila o Ivanu Cankarju.

Zeli mi je bilo všeč, ko smo poslušali pravljico in ko smo si lahko izposodili brke.

Meni je bilo zelo všeč, ko je Ivan Cankar pripovedoval o svojem otroštvu in tudi ko smo poslušali pravljico.

Všeč mi je bilo, ko smo izvedeli veliko o Ivanu Cankarju.

Všeč mi je bilo, ko so deklice brale pravljico.

Všeč mi je bila pravljica, ker je govorila o tem, kako otroci skušajo dobiti hruške. Ni mi bilo všeč, da se je nekdo oblekel v Ivana Cankarja.

Všeč mi je bil Ivan Cankar.

Najbolj všeč mi je bilo, ko so brali knjigo. Knjiga mi je bila zelo zanimiva.

Všeč mi je bilo tisto o Cankarju, ko je še bil mlad. Ni mi bilo všeč, ko sta z Lino ukradla hruške.

Učenec je pri predstavitvi kot pripomočke uporabljal obleko, brke, književna dela Ivana Cankarja, slikovni material, ki so ga pripravile učenke ter pehar suhih hrušk.

Slika 2: Cankar med tretješolci

Vir: osebni arhiv

4.2 DROBCI ZA 2. VIO

Učenec Jan Pisnik, osmošolec, član šolske dramske skupine Smrk-av-ci, se je preoblečen v pisatelja vživel in prvoosebno pripovedoval o svojem življenju in delu. Po pripovedi so učenci tretjega razreda »pisatelju Ivanu Cankarju« zastavljali vprašanja o njegovem življenju in pisateljstvu. Šestošolci so pisatelju zastavili naslednja vprašanja:

Koliko si bil star, ko si umrl? (2 x)

Koliko otrok si imel?

Si imel kaj bratov in sester?

Kaj si rad jedel?

V nadaljevanju je Ernesa prebrala Mater je zatajil. Učenci so zgodbo na kratko obnovili, navedli so glavne osebe in povedali ključne besede iz črtice, in sicer Jože, mati, greh, zatajil, sram, solze, kmečka oblačila in cula. Označili so Jožeta in mater. Jože se je počutil žalostno, potrto in grešno. Mati se je počutila razočarana, obupano in zaskrbljeno. Razložili sva jim, da ni bila razočarana, ker ni vedela, da jo je zatajil. Ključne besede so povezali z zgodbo.

Na koncu so učenci rešili križanko, s katero smo preverili njihovo znanje. Ob reševanju križanke so bili zelo uspešni, saj so zapisali vsa gesla, razen, da je Ivan Cankar dramatik, vendar tega učenec ni povedal. Ob izhodu iz knjižnice so učenci na izhodne listke v obliki hrušk zapisali, kakšen se jim je zdel ta način spoznavanja pisatelja, koliko so se naučili in kako so se počutili.

Počutil sem se pozitivno, ker mi je bilo zanimivo, saj nismo celo uro pisali. Vendar je bilo preveč razlaganja.

Bilo je zanimivo, saj nismo rabili pisati. Je bilo pa tudi malo dolgočasno, saj nisem ničesar videla in zgodba je bila malo žalostna. Drugače je bilo super.

Zelo poučno in v redu. Zelo zabavno, zaradi tega, ker veliko novega izveš in smo se veliko novega naučili.

Ta način učenja je bil super, ker je bil zanimiv.

Ta način učenja mi je srednje dober, ker so mi všeč tudi takšne ure.

Fajn je, ker ne rabimo veliko pisat in se veliko naučimo.

Ta način je v redu, ker je učinkovit.

Fajn je ta način učenja, ker poslušamo in s tem pridobimo znanje.

Pozitivno.

Bilo je pozitivno in poučno, zanimivo.

Zelo zanimiva ura, saj sem slišala nekaj o Cankarju.

Breznik R., Gumzar E. (2019). *SKODELICA DROBNARIJ IVANA CANKARJA*. Raziskovalna naloga. OŠ Lovrenc na Pohorju.

Bilo je zelo fajn, zanimivo, ker se je Jan Pisnik oblekel v Ivana Cankarja in pripovedoval o njem.

V redu, ker nismo reševali veliko stvari, tudi pisali nismo veliko in izvedeli smo veliko o Cankarju.

Slika 3: Cankar med šestošolci

Fotografija: osebni arhiv

4. 3 DROBCI ZA 3. VIO

V torek, 9. oktobra 2018, smo osmošolke učencem osmega in devetega razreda pripravile delavnice o največjem slovenskem pisatelju Ivanu Cankarju. Namen je bil učence pripraviti za literarno ekskurzijo na Vrhniko, na katero smo šli v mesecu oktobru.

Vse se je začelo, ko nas je učiteljica Barbara prosila, da bi učencem iz 8. in 9. razreda na zanimiv način pripravile delavnice ter s tem pripravile učence, da bi Ivana Cankarja bolje spoznali na zanimivejši način in se s tem tudi nekaj naučili. Tako smo se učenke Anja, Ernesa, Veronika, Gaja, Karin in Romana odločile, da zavijamo rokave in prevzamemo stvari v svoje roke. Ideje so se hitro rojevale in zadale smo si, da jih izvedemo. Tako smo učiteljico pripravile do tega, da nam je popolnoma zaupala. Odločile smo se, da naredimo štiri postaje, ki so se navezovala na njegovo življenje, njegova dela, dramatiko in kulinariko. Vse delavnice so spremljale zanimivosti iz njegovega življenja.

4. 3. 1 Prva postaja: IGRALNE DROBNARIJE: DIDAKTIČNA IGRA SKODELICA KAVE

Ta se je navezovala na raziskovanje Cankarjevega življenja. Punce smo poiskale življenjske podatke in zanimivosti o Ivanu Cankarju, ki sta jih Gaja in Anja na začetku predstavili učencem. Izpisale smo nekaj citatov, na katere so se nanašala tudi nekatera vprašanja. Ko smo končale, smo si zastavile vprašanja, na katera odgovore smo našle v osnutku. Nato smo na papir narisale in izrezale podobo skodelice, ki naj bi predstavljala podlago za igro. Igra ima

Breznik R., Gumzar E. (2019). *SKODELICA DROBNARIJ IVANA CANKARJA*. Raziskovalna naloga. OŠ Lovrenc na Pohorju.

obliko skodelice zato, ker naj bi predstavljala Cankarja. Nanjo smo narisale polja, oštevilčena s števili, po katerih naj bi učenci premikali figure. Vprašanja smo napisale na majhne listke in jim dodale tudi število točk. Na koncu smo igro okrasile tudi s kavnimi zrni, tako da je lepo dišala. Učence smo razdelile v dvojice, saj smo ugotovile, da če bi bil vsak pri tej igri sam, bi nam zmanjkalo vprašanj. Tako smo se domislile, da učencem damo figurice v podobi ljudi in uporabimo igralno kocko, katero naj bi učenci metali, ko bi prišli na vrsto. Na tablo smo napisale točke, ki so jih dobile posamezne dvojice. Nagrad za to delavnico nismo dajale, saj smo za vse na koncu pripravile štruklje. Kot smo lahko na ekskurziji kasneje razbrale, so učenci uživali in s te postaje tudi odnesli nekaj znanja, na kar smo bile ponosne.

Igro skodelica kave sva želeli preizkusiti tudi zunaj naše šole, zato sva se napotili na sosednji šoli, in sicer v Osnovno šolo Janka Glazerja Ruše in Osnovno šolo Brezno. Devetošolci so igro z zanimanjem sprejeli, povedali so, da so ob igranju ponovili in utrdili svoje znanje in se zabavali. Všeč jim je bilo, da so v učenju sodelovali z učenkami druge šole.

4. 3. 2 Druga postaja: CANKARJEVE KNJIŽNE DROBNARIJE

Literarno delavnico je vodila Ernesa. V knjižnici je poiskala vso leposlovje Ivana Cankarja. Skupaj z učenci so pregledali knjige, in sicer liriko, epiko in dramatiko. Z učiteljico sta naredili delovni list, na katerem so morali učenci razvrstiti knjige glede na literarne vrste. Sami so si morali izbrati eno pesem iz Erotike in jo prebrati na glas. Ernesa jim je po svojem izboru prebrala odlomek črtice, ki govori o njegovih pustolovščinah iz enajste šole. Na koncu so si morali izbrati knjigo, ki se jim je zdela zanimiva in učiteljica je povedala vsebino. Ob pregledu literature jim je učiteljica pripovedovala o zanimivostih, ki so povezane s Cankarjevimi življenjem. Na primer kako so imeli pri Löfflerjevih imeli kanarčka, ki je bil takšen kot Malči, bolna deklica, ki je umrla. Ugotovile smo, da so učenci od te postaje odnesli veliko znanja, kar se je izkazalo na naslednjih postajah in tudi na ekskurziji. Bila sem vesela, saj so mnoge Cankarjeve knjige mladim zelo težko razumljive.

Delavnico smo pripravili tudi zato, ker učenci prostovoljno ne posegajo po Cankarjevih delih, prav tako si jih ne sposojajo in jih ne pripovedujejo za bralno značko. Njegovih del pa tudi ne uvrščamo na seznam za domače branje.

Slika 4: Knjižna raziskovalnica

Vir: osebni arhiv

4. 3. 3 Tretja postaja: CANKARJEVE KULINARIČNE DROBNARIJE

Na tej postaji je bila sošolka Karin, ki je učencem prebrala Pehar suhih hrušk. Punce pa smo tudi bile izvirne in se odločile, da malce popestrimo to delavnico in smo skupaj s kuharji in učiteljicama pripravile vrhniške štruklje. Pri tem smo se zelo zabavale in se popolnoma vživele v vlogo kuharic, bilo je enkratno in nepozabno. Štruklje smo pripravile s slivami in skuto, pa tudi brez sliv. Odločile smo se tudi za suho sadje in čaj. Učiteljica nam je pripovedovala o prehranjevalnih navadah Ivana Cankarja, kaj je najraje jedel in pil. Vsi učenci so bili s štruklji in celotno delavnico zadovoljni, skupaj z učitelji so nas tudi pohvalili.

Slika 5: Kulinarične drobnarije

Vir: osebni arhiv

4. 3. 4 Četrta postaja: CANKARJEVE DRAMSKE DROBNARIJE

To postajo je vodila Veronika, sicer članica šolske dramske skupine Smrk-av-ci in ta je to postajo z veseljem prevzela in se popolno vživela tako v tekst kakor v vlogo deliteljice vlog. Na tej postaji so učenci morali zaigrati odlomek iz knjige Hlapci. Sprva se učenci niso popolnoma vživeli, a so se po branju in interpretaciji odlomka dramskega besedila nekako vživeli v svoje vloge. Punce smo bile navdušene nad igralskimi sposobnostmi učencev. Res pa je, da so bili med temi učenci izkušeni dramski igralci, ki so že več let obiskovali gledališki dramski krožek.

Pri angleščini nam sta nam učiteljici kot pripravo na ekskurzijo prebrali Skodelico kave v slovenščini in angleščini.

5 LITERARNA EKSKURZIJA V ŠKOFJO LOKO IN NA VRHNIKO

V sredo 10. oktobra 2018 smo se učenci 8. in 9. razredov odpravili na ekskurzijo. Za ekskurzijo so bili predvideni naslednji cilji:

- učenci ozavešajo pomen največjega slovenskega pisatelja Ivana Cankarja skozi njegovo življenjsko pot, zanimivosti iz njegovega življenja in delo;
- doživijo temeljne postaje umetnikovega otroštva;
- kulturno vzgojo doživijo v avtentičnem okolju;
- se družijo med seboj in vadijo kulturno obnašanje;
- v širšem smislu spoznajo kulturno dediščino našega naroda.

Namen te ekskurzije je bil, da bi učenci še na drugačen način spoznali življenje, delo, navade ter spomine na našega največjega pisatelja Ivana Cankarja. Seveda pa smo z delavnicami, ki so potekale pred ekskurzijo, pripomogle k boljšemu znanju in pripravljenosti. Preden smo obiskali Vrhniko in našega pisatelja, smo se odpravili še v Škofjo Loko ter si ogledali mesto in grad, kjer je spominska soba Ivana Tavčarja. Na Vrhniki pa smo se popolnoma posvetili Ivanu Cankarju in njegovemu življenju. Skozi pomembne postaje na Vrhniki nas je vodila vodička. Učenci smo se razdelili v dve skupini, na 9. in 8. razred. Vodički sta nas popeljali po poteh Ivana Cankarja. Naša skupina se je sprva ustavila pri spomeniku, ki je bil postavljen po Cankarjevi podobi in razmišljanju. Ta je nekoč rekel, da če mu postavijo spomenik, bi rad videl, da spomenik izraža njegovo ustvarjalnost. Omenil je še, da ko bo on imel spomenik, hoče takega, da bo sedel, saj ne mara stati. Tako danes spomenik Ivana Cankarja na Vrhniki predstavlja sedečega pisatelja, ki zamišljeno gleda in razmišlja. Vodička nam je najprej zastavila nekaj vprašanj in veseli smo bili, da je bila presenečena nad našim znanjem. Povedali smo ji tudi, da poznamo vrhniške štruklje, saj smo jih tudi sami pripravili v šoli. Ogledali smo si pomembna mesta na Vrhniki: prostor pod mostom, kjer se je Ivan kot otrok igral ter prebrali spominsko tablo, na kateri je bil odlomek iz njegovega dela. Nato smo si ogledali njegovo rojstno hišo, ki jo je julijski požar leta 1879 uničil in so tam kasneje postavili novo. Raziskali smo notranje prostore, ki so se nam mnogim zdeli zelo utesnjeni, saj si nismo znali predstavljati, kako je v enem prostoru lahko spalo tako veliko otrok, za povrh pa še starša in teta. Kljub temu pa je mnogim ostala v spominu spominska soba, kjer so bila njegova dela, tudi risbe in posmrtna maska. Vodička nam je opisala, kje so spali, jedli, se umivali in kako so delali v hiši, kdo je skrbel za gospodinjstvo ... Po ogledu hiše smo se povzpeli do Cerkve Sv. Trojice, kjer je Ivan preživel veliko časa s sestrami in brati ter kjer je nastopil pred vrhniškimi

pomembneži. Na Vrhniki smo se ustavili na vseh postajah, kjer so živeli Cankarjevi. Mislim, da smo vsi neizmerno uživali, saj ekskurzija ni bila zatežena in je bilo vse razloženo in prikazano na zanimiv in poučen način, predvsem pa smo že tja odšli z veliko znanja in predstavo o književniku.

Kasneje, ko smo imeli nekaj dni po ekskurziji preverjanje znanja o Ivanu Cankarju, smo vsi pričarali nasmeh na obraz učiteljicam slovenščine in mislim, da ni bilo nikogar, ki ne bi znal povedati vsaj 5 ali celo 10 zanimivosti o Ivanu Cankarju. Ugotavljava, da učence veseli takšen način pridobivanja znanja in si tako veliko več zapomnijo, kot če bi učiteljici stali pred tablo in razlagali življenjepis ter naštevati dela Ivana Cankarja, medtem pa bi si učenci zapisovali v zvezke pomembne podatke. Nekaterim bi bilo težje slediti pouku, kot pa doživljati pisatelja z izkušnjo, si veliko ogledati in naučiti na ekskurziji.

5.1 VTISI Z EKSKURZIJE

Dan po ekskurziji so vsi učenci napisali vtise o dogodku. Izbrali sva nekatere. Vsi vtisi osmošolcev in devetošolcev so bili pozitivni. Objavili smo jih tudi v šolskem časopisu *Zvite novice*.

Slika 6: Hiša Ivana Cankarja

„Meni je bila všeč zgodba o življenju Ivana Cankarja. Zanimivo je bilo, ko smo dejansko videli njegovo rojstno hišo. Ivan je bil preprost moški, ki je kar zgodaj ugotovil, da so ženske zvite, no, poročil se ni nikoli. Na Vrhniki smo imeli zabavno vodičko Nino, ki je razlagala zelo živo, nasploh se me je dotaknila zgodba, ko je Ivanu zgorela hiša.

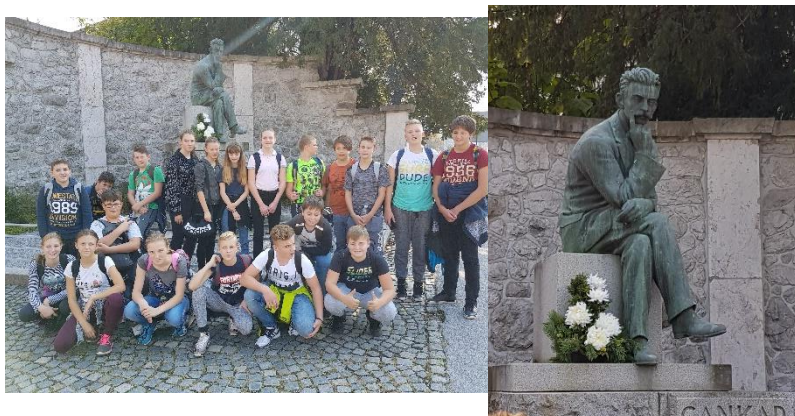

Vir: osebni arhiv

Potem smo šli malo po mestu in si pogledali še ostale točke, ki so Ivanu ostale v spominu. Šli smo do reke Ljubljanice, kjer se je Ivan kot otrok igral in lovil ribe, šli pa smo tudi do ene hiše, kjer je napisal črtico *Skodelica kave*. To zgodbo smo brali v šoli, preden smo šli na Vrhniko. Tam pa sem zvedel, da je slavni pisatelj potem pil celo življenje kavo iz kozarca. Šli smo tudi pogledat cerkev Sv. Trojice, tam smo pojedli malico in se nato odpravili naprej. Čisto na koncu smo si še ogledali Ivanov kip, ki je v sedečem položaju, tako kot si je sam želel, saj ni maral stati.”

Urban Kurnik, 9. a

Slika 7: Spomenik Ivana Cankarja

Vir: osebni arhiv

„Najbolj mi je bilo vseč, ko je Ivan Cankar padel v reko, ker je imel dolge lase, ga je lahko sosed rešil, saj ga je prijel za čop in mu rešil življenje. Če je komu šel na živce, je rekel, naj se obrne kar na njegovega soseda, ker mu je on rešil življenje. Če bi Ivan izgubil življenje v tisti reki, bi bila velika škoda, ker ne bi mogel napisati toliko knjig, kot jih je. Pisal je kratke knjige, ker ni imel veliko denarja, da bi lahko pisal daljše. Videli smo tudi, kje so bile mesarjeve klade, tam stoji zdaj kip Ivana Cankarja. Čez cesto so imeli v starih časih postavljeno hišo. Ogledali smo si tudi, kjer je hodil na zmenke in veliko punc je peljal tja. Tam smo jedli tudi malico, kar je bilo dobro. V Vrhniki smo si ogledali skoraj vse prostore, kjer so Cankarjevi imeli hiše. Najbolj se mi je vtisnilo v spomin, ko jim je zgorela hiša in se je ogenj razširila po celem hribu. Mislim, da je imel Ivan zelo težko otroštvo, ki se ne da primerjati z našim.”

Gal Petrun, 9. a

„Na Vrhniki sta nas pričakali vodički in nas popeljali po poteh Ivana Cankarja. Najprej smo se odpravili do njegove rojstne hiše, ki je zgorela v požaru, nato še do Cerkve Sv. Trojice, kjer je Ivan Cankar preživel veliko svojega prostega časa. Odpravili smo se tudi do mostu, do enajste šole, kjer se je Ivan družil s prijatelji in menil, da se je tam naučil največ o življenju. Ogledali smo si tudi njegov kip, na katerem je v sedečem položaju in razmišlja, saj so si ga Vrhničani tako najbolj zapomnili. Vseč mi je bilo, saj je bilo vse razloženo na kratko, da smo vse razumeli in si lažje predstavljali, kako je Ivan živel. Definitivno je bila ena najboljših ekskurzij do zdaj in se mi bo lepo vtisnila v spomin.”

Maruša Šmid, 9. a

„Včeraj, 10. 10.2018, smo odšli na Vrhniko, kjer smo spoznali našega pisatelja Ivana Cankarja. Sprehodili smo se po Vrhniki, obiskali smo njegovo rodno hišo. Cankar je imel 11 bratov in sester, od tega jih je 8 preživel. Ko je bil Cankar star 3 leta, sta se s sestro Lino igrala pri Cerkvu Sv. Trojice in zagledala sta dim, nakar sta hitro tekla do hiše in videla njihovo hišo, ki je pogorela. Njihova mama je v roki držala stensko uro. Vprašala sem učiteljico Matejo, kdaj so zgradili hišo še enkrat, ker je njegova rodna hiša pogorela in odgovorila mi je: „Ne vem.“ Ko nam je to pripovedovala vodička, da jim je pri njegovih treh letih pogorela hiša, me je stisnilo pri srcu, tega ne privoščim nikomur.

Potem smo se sprehodili po ulicah, kjer smo si ogledali njegova naslednja prebivališča. Ko je njegovi družini šlo najhuje, jih je oče zapustil. Seveda mu tega niso oprostili, zato ga niso sprejeli, ko je se vrnil nazaj domov. Na koncu smo si ogledali njegov kip.”

Tjaša Švajger, 9. a

„Moški brez žene, tudi znan kot Ivan Cankar. Njegovo življenje smo imeli na zanimiv način predstavljen, tak način mi je bil všeč, saj ni bil dolgočasen, temveč zelo razgiban. Na ekskurziji nam je vodička Nina pokazala, kjer so stale tako znane mesarjeve klade, tam zdaj stoji Cankarjev kip. Vodička Nina nas je prijazno pustila, da v miru pojemo malico poleg Cerkvu Sv. Trojice. To se mi je zdelo zelo pozorno od nje, saj je vedela, da prihajamo od daleč in da smo lačni. Zanimivo se mi je zdelo, ko nam je začela razlagati, koliko ljudi je živel v eni majhni hiški. Najbolj sem se pa čudil, kako so zdržali vse sestre ter bratje v tako majhnem prostoru skupaj. Povedano nam je bilo, da je Cankar pravil, da se je največ naučil v tako imenovani enajsti šoli, katera je bila pod mostom, kjer se je igral kot otrok. Če bi se jaz danes hotel igrati pod mostom, bi zgedal čudno. V Cankarjevih časih je bilo to čisto normalno, zato bi tudi jaz probal stvari, ki jih je delal Ivan Cankar. Cankar je bil, vsaj tako pravijo, zelo dober v šoli in je že kot majhen bil zelo pameten.”

Jošt Verdnik, 9. a

6 ZAKLJUČEK

Zavedava se, da nam učni načrt določa, da poznamo nekatere književnike, med njimi tudi Ivana Cankarja. Pri pouku se velikokrat o književnikih učimo na suhoparen način, v ospredju so letnice in goli podatki, učenci pa ne začutimo književnikove osebnosti, žara in ne dojamemo pomena te osebe v slovenskem prostoru. Za Cankarja mnogi pravijo, da je dolgočasen in da piše nam nerazumljivo, tudi teme so težke življenjske teme (greh, krivica, revščina, odnos do matere ...). Zato sva se odločili, da bi ga bolje raziskali in ga učencem predstavili na zanimiv način.

V H_1 smo predvidevali, da je Cankar lahko razumljiv in zanimiv tudi današnjim otrokom in mladostnikom, vendar je to odvisno od izbire del glede na starost in od načina, kako književnika in njegovo delo predstavimo. To hipotezo lahko potrdimo, saj so učenci 3., 6. razreda na izhodne lističe v obliki Cankarjevih hrušk ob zaključku dejavnosti zapisali, da so razumeli življenjepis pisatelja in sporočilo črtic Pehar suhih hrušk in Mater je zatajil. Takšen način učenja jim je bil zelo zabaven in zanimiv. Učenci 8. in 9. razreda pa so sodelovali v pripravljenih delavnicah in pripravljeni odšli na literarno ekskurzijo.

V H_2 smo predpostavili, da se več naučimo že v šoli, kadar smo aktivni, kot kadar nam učitelj razlaga in narekuje zapise v zvezek. Tudi to hipotezo lahko potrdimo z aktivnim, osredotočenim in navdušenim sodelovanjem učencev pri vseh pripravljenih dejavnostih. Učenci so bili miselno prisotni, zbrano so poslušali vodje delavnic in so pridobljeno znanje uporabili v didaktični igri, na literarni ekskurziji, križanki in interpretaciji oseb in njihovega značaja ob pobarvankah. Tudi v anketi o Cankarjevem tekmovanju so učenci podali mnenje, da so na pripravah na tekmovanje zaželele aktivne oblike seznanjanja z besedilom, analiziranje umetnostnega besedila, predstavitev z govornimi nastopi in izkazovanje novo pridobljenega znanja.

V H_3 smo predvidevali, da so priprave pred literarno ekskurzijo v šoli priporočljive, saj učence motivirajo in jim dajo znanje, da se lahko vživijo v okolje. To hipotezo lahko absolutno potrdimo, ker so učenci na delavnicah celostno spoznali pisatelja, in sicer ne samo njegovega življenja in dela, ampak so v pripravah sodelovali z listanjem knjig, pregledovanjem vsebine del, Cankarjevih tipičnih junakov (mati, Malči, hlapci), s spoznavanjem njegovega vsakdana. Učenci so na ekskurzijo odšli z veseljem ter so tudi tam izkazovali pridobljeno znanje, kar je opazila tudi vodička. Učenci so se na ekskurziji učili izkustveno, saj so videli kraje, kjer se je

Breznik R., Gumzar E. (2019). *SKODELICA DROBNARIJ IVANA CANKARJA*. Raziskovalna naloga. OŠ Lovrenc na Pohorju.

Ivan kot otrok igral, znani klanec revežev, cerkev Sv. Trojice, kjer je deklamiral. Tako so lahko bolj začutili njegovo vrednost v slovenski kulturi.

V H₄ smo menili, da je za učno uspešne učence in za učence, ki imajo interes za literaturo, udeležba na Cankarjevem tekmovanju pomembna, saj poglobljajo znanje in prejmejo priznanje. Tudi to hipotezo lahko potrdimo, saj smo z anketo ugotovili, da učenci s tekmovanjem pridobivajo novo znanje, se srečujejo z novimi kakovostnimi knjigami, ki jih drugače verjetno ne bi brali in poglobljajo literarnoteoretično znanje.

V H₅ smo predpostavili, da so kulturne prireditve pomembne, da ne pozabimo na izjemna imena slovenske kulture in na njihovo vlogo za slovenski narod. Tudi to hipotezo lahko potrdimo, saj sva z raziskavo ugotovili, da vsakoletna predstava naše šolske dramske skupine Smrk-av-ci, ki jo pripravimo na predvečer slovenskega kulturnega praznika, vpliva na ozaveščanje mladih o pomenu slovenskega jezika in kulture.

Z to raziskovalno nalogo sva ugotovili, da so učenci bolj aktivni, kadar uporabljamo sodobne metode poučevanja. Tudi prihodnje generacije bodo lahko uporabljale Knjižico zanimivosti o Ivanu Cankarju, didaktično igro, pobarvanke in križanko.

V nadaljnjem raziskovanju bi se bolj osredotočili na učitelje in njihove metode poučevanja. Učitelje preveč omejuje učni načrt in snov, ki jo moramo predelati, zato pogosto določeno snov prehitro obravnavamo, namesto da bi bilo učenje sproščeno in zanimivo. Res pa je, da tudi nekateri učenci velikokrat niso pripravljeni aktivno delati, saj so leni, niso osredotočeni in ne sledijo pouku.

Breznik R., Gumzar E. (2019). *SKODELICA DROBNARIJ IVANA CANKARJA*. Raziskovalna naloga. OŠ Lovrenc na Pohorju.

VIRI

Cankar, I. (1987). *Pehar suhih hrušk*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Cankar, I. (2012). *Moje življenje*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Cankar, I. (2018). *Skodelica kave = A cup of coffee*. Dob pri Domžalah: Miš.

Cankarjev dom (2018). *Ivan Cankar in Evropa* [Likovna razstava]. Pridobljeno s

https://www.napovednik.com/dogodek480672_ivan_cankar_in_evropa

Cankarjev dom (2018). *Dan odprtih vrat Cankarjevega doma. Tisoč ur bridkosti za eno uro veselja. Animirani dokumentarec o Ivanu Cankarju* [Najava dogodka]. Pridobljeno s

<https://www.cd-cc.si/sl/kultura/kino/tisoc-ur-bridkosti-za-eno-uro-veselja>

Cerkvenik, Ž., Rupert M., Omerzu S. (2018) „Jaz sem Cankar – in to ti pove vse!“ 26.

september 2018–26. januar 2019 [Najava dogodka]. Pridobljeno s [https://www.nuk.uni-](https://www.nuk.uni-lj.si/aktualno/razstave/2018/jaz-sem-cankar)

[lj.si/aktualno/razstave/2018/jaz-sem-cankar](https://www.nuk.uni-lj.si/aktualno/razstave/2018/jaz-sem-cankar)

Drama (2018). *Pohujšanje v dolini Šentflorjanski*. [Najava dogodka]. Pridobljeno s

<http://www.drama.si/repertoar/delo?id=2142>

Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru (28. 5. 2018). *Razstava o Ivanu Cankarju z naslovom Romal sem po široki cesti* [Najava dogodka]. Pridobljeno s

<http://www.ff.um.si/novice/dogodki/?inode=72761>

Galerija Božidar Jakac Kostanjevica na Krki (2018). *Upodobitve Ivana Cankarja* [Najava dogodka]. Pridobljeno s <http://www.galerija-bj.si/>

Gerlanc, B. (1979). *Ivan Cankar*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Löffler, Vili, Slodnjak, Anton (1976). Odgovori na vprašanja o Ivanu

Cankarju. *Sodobnost (1963), letnik 24, številka 5, str. 467-475*. URN:NBN:SI:DOC-

VJ8RL2NY Pridobljeno s <http://www.dlib.si>

Lutkovno gledališče Maribor (2018). *Moj lajf 9+ : Boštjan Gorenc Pižama* [Najava dogodka].

Pridobljeno s <https://www.lg-mb.si/predstave/moj-lajf/>

Mestni muzej Ljubljana (2018). *Ivan Cankar iz prve roke. Ivan Cankar (19. 6. 2018–7. 4.*

2019) [Najava dogodka]. Pridobljeno s <https://mgml.si/sl/mestni-muzej/razstave/274/ivan-cankar/>

Mladinska knjiga (2018). *Cankarjevo leto 2018*. Pridobljeno s

<http://knjiga.mladinska.com/cankarjevo leto/>

Moravec, D. (1978). *Ivan Cankar*. Ljubljana: Partizanska knjiga.

Muzej Velenje. (2018). *Zapuščina Ane Lovšin – Cankarjeve ljubezni* [Najava dogodka].

Pridobljeno s <http://www.muzej-velenje.si/arhivnovic.php>

Breznik R., Gumzar E. (2019). *SKODELICA DROBNARIJ IVANA CANKARJA*. Raziskovalna naloga. OŠ Lovrenc na Pohorju.

Poznanovič Jezeršek M., Cestnik M., Čuden M., Gomivnik Thuma V., Honzak M., Križaj Ortar M. ... Žveglič M. (2011). *Učni načrt. Program osnovna šola. Slovenščina [Elektronski vir]*. Pridobljeno s

http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/prenovljeni_UN/UN_slovenscina_OS.pdf

Pokrajinski muzej Celje (2018). *Schwentnerjeva hiša. Rojstna hiša Lavoslava Schwentnerja, ljubljanskega knjigarnarja in založnika pesnikov in pisateljev moderne* [Najava dogodka].

Pridobljeno s <https://www.pokmuz-ce.si/sl/razstave/zunanje-razstave/schwentnerjeva-hisa/>

Pokrajinski muzej Kočevje (2018). Jože Šeško in Ivan Cankar, občasna razstava [Najava dogodka]. Pridobljeno s <https://www.pmk-kocevje.si/media/pdf/novice/37-joze-sesko-in-ivan-cankar-obcasna-razstava>

Sivec I. (2009). *Neznani znanci: slovenski literarni ustvarjalci v očeh sorodnikov in poznavalcev*. Ljubljana: Karantanija.

Škrateljč (30. januar 2018). *Cankar v stripu. Poglobljen prispevek Televizije Maribor*.

Pridobljeno s <https://www.facebook.com/skrateljc/posts/cankar-v-stripu-in-predstava-cankar-strip-v-mariboruhvala-televizija-maribor-za-/570284029988893/>

Vrhnika (2018). *Veseli december: Pohod po poteh Cankarjeve matere od Vrzdence do Vrhnike* [Najava dogodka]. Pridobljeno s <http://www.visitvrhnika.si/si/koledar-prireditiv/2018/12/26/375-Veseli-december-Pohod-po-poti-Cankarjeve-matere-od-Vrzdence-do-Vrhnike>

Zavod Republike Slovenije za šolstvo (2018). *Tekmovanje iz slovenščine za Cankarjevo priznanje* [Razpis]. Pridobljeno s <https://www.zrss.si/ucilna-zidana/tekmovanja/tekmovanje-iz-slovenscine-za-cankarjevo-priznanje>

PRILOGE

PRILOGA 1

CANKARJEV POIZVEDOVALNIK ZA UČENCE: MNENJE O CANKARJEVEM TEKMOVANJU

Sva Romana in Ernesa, učenci 8. razreda OŠ Lovrenc na Pohorju. Prosiva, da na spodnja vprašanja odgovorite tako, da obkrožite izbrani odgovor oz. ga dopišete; ponekod je možno izbrati tudi več odgovorov. Poizvedovalnik je anonimen, odgovore pa bova uporabili za izdelavo raziskovalne naloge. Že vnaprej najlepša hvala za vaše odgovore!

1. Spol:

M Ž

2. Razred:

6. razred	7. razred	8. razred	9. razred
-----------	-----------	-----------	-----------

3. Ali si se sam/-a odločil/-a za sodelovanje na tekmovanju?

Da Ne

4. Kaj ti pomeni sodelovanje na tekmovanju? Obkroži en odgovor.

- a) Nič mi ne pomeni.
- b) Pridobivanje novih znanj.
- c) Možnost dobre ocene.
- č) Pohvala ob dosežku.
- d) Drugo: _____.

5. Se strinjaš s tem, da bi pred tekmovanjem tekmovalci morali imeti priprave?

Da Ne

6. Kako naj bi tekmovanje potekalo?

- a) Samo pisanje spisa.
- b) Spis in test iz slovnice.

7. Ali se ti zdi, da je Cankarjevo tekmovanje samo za učence/-ke, ki imajo pri slovenščini dobre ocene?

Da Ne

Svoj odgovor utemelji: _____

8. Kakšne ocene si imel lani pri slovenščini?

3	4	5
---	---	---

9. Kakšen pomen ima zate Cankarjevo tekmovanje?

- a) Name vpliva pozitivno.
- b) Name vpliva negativno.
- c) Drugo:_____.

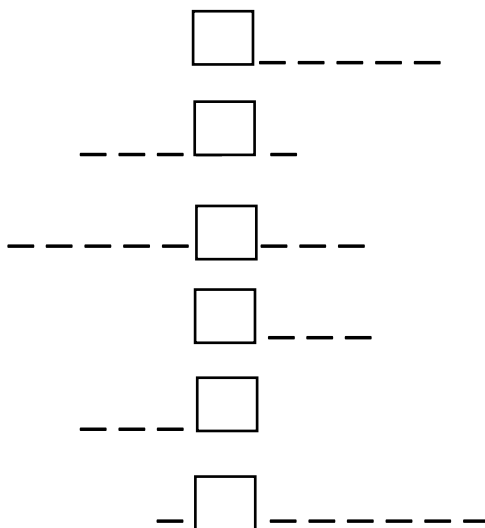
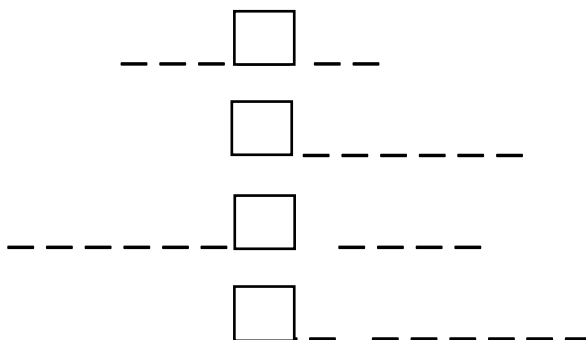
10. Če bi tekmoval in bi dobil le bronasto priznanje, kako bi se počutil?

- a) Lahko bi se bolj potrudil.
- b) Vsaj priznanje imam.
- c) Drugo:_____.

11. Če imate na vaši šoli priprave na tekmovanje, kaj imaš raje?

- a) Doma sam prebereš knjigo in se nato v šoli pogovorite o njej.
 - b) Skupaj knjigo preberete v šoli ter se v šoli tudi pogovorite o njej.
 - c) Drugo:_____.
- _____.

PRILOGA 2 – KRIŽANKA

Vprašanja:

1. Kako se imenujejo poglavja v knjigi *Moje življenje*?
2. V katerem kraju se je rodil Ivan?
3. Kako imenujemo šolo pod mostom?
4. Kako se imenuje predel mesta, v katerem je živel kot otrok?
5. Kako se je pisal pisatelj in njegova družina?
6. Kje v Avstriji se je pesnik šolal?
7. Zaradi katere bolezni naj bi pisatelj umrl?
8. Kaj je pisatelj pil ter kako se imenuje njegova knjiga? Skodelica ____?
9. Kako je bilo ime Ivanovi materi?
10. Kaj je bil po poklicu razen pesnik, pisatelj, politik in esejist?

Breznik R., Gumzar E. (2019). *SKODELICA DROBNARIJ IVANA CANKARJA*.
Raziskovalna naloga. OŠ Lovrenc na Pohorju.

Rešitve na zastavljena vprašanja:

1. ČRTICE
2. VRHNIKA
3. ENAJSTA ŠOLA
4. NA KLANCU
5. CANKAR
6. DUNAJ
7. PLJUČNICE
8. KAVE
9. NEŽA
10. DRAMATIK

PRILOGA 3 – POBARVANKE IN SLIKOVNI MATERIAL ZA OBNOVITEV
VSEBINE

PRILOGA 5 – FOTOGRAFIJA DIDAKTIČNE IGRE SKODELICA KAVE

